OP AFSTAND VERBONDEN

Eindrapport van de werkgroep Uitvoering samenwerking Nederland-Aruba

Voorwoord

Nederland en Aruba stevenen af op een geheel nieuwe financiële relatie.
Voor Nederland is straks geen sprake meer van detailbemoeienis, maar slechts van betrokkenheid op hoofdlijnen. Aruba daarentegen krijgt een veel grotere eigen verantwoordelijkheid voor de besteding van de samenwerkingsmiddelen.

De nieuwe koers werd in 1997 uiteengezet in het rapport 'Op eigen benen'. Hierover bereikten de regeringen van Aruba en Nederland in 1999 overeenstemming.

Het rapport van de werkgroep bevat een groot aantal voorstellen om de uitvoering van het nieuwe beleid op korte termijn te verwezenlijken. Uitvoering van onze aanbevelingen zal leiden tot een volwassen samenwerkingsrelatie tussen Nederland en Aruba binnen het Koninkrijk.

Op afstand met elkaar verbonden. Deze verbondenheid is een vereiste om het nieuwe beleid tot een succes te maken.

Aruba, dat sedert het bereiken van de Status Aparte in 1986 is uitgegroeid tot een zelfbewuste natie, staat nu voor de uitdaging om de 21-ste eeuw in toenemende mate op eigen kracht binnen te gaan.

Oranjestad-Den Haag, 1 maart 2000

mr. B.W. Biesheuvel

voorzitter

Inhoudsopgave

Samenvatting en aanbevelingen

De regeringen van Aruba en Nederland zijn overeengekomen dat vanaf 2000 een fonds voor overheidsprojecten van start gaat. Nederland en Aruba zullen in de periode 2000-2009 een bedrag van respectievelijk NLG 220 miljoen en AWG 180 miljoen in het FDA (Fondo Desaroyo Aruba, fonds voor de economische ontwikkeling van Aruba) storten. De middelen zijn bestemd voor de uitvoering van een tussen beide landen overeen te komen meerjarig samenwerkingsprogramma en daarvan afgeleide jaarprogramma's.

Dit rapport doet voorstellen voor de overgang van project- naar programmafinanciering, het meerjarig samenwerkingsprogramma 2000-2004 en het jaarprogramma 2000. Daarnaast is aangegeven hoe het beheer van het FDA is vormgegeven en de daarbij van toepassing zijnde toezichts- en verantwoordingsmechanismen.

Een belangrijk onderwerp is het bereiken van financiële zelfstandigheid van Aruba vanaf 2010. De procedure die leidt tot het saneren van de Arubaanse schulden bij Nederland is in dit rapport beschreven.

Tot slot geeft de werkgroep een overzicht van de verschillende geldstromen van Nederland naar Aruba in de periode 2000-2009 en van de besteding van de NLG 270 miljoen die bestemd zijn voor overige activiteiten die betrekking hebben op Aruba. De taken die van belang zijn voor het Koninkrijk, verdienen ook na afloop van de periode 2000-2009 financiering door Nederland.

De werkgroep komt tot de volgende conclusies en aanbevelingen:

1. De in dit rapport opgenomen voorstellen voor het meerjarig samenwerkingsprogramma Aruba-Nederland 2000-2004 vormen het beleidsmatig kader voor de besteding van de middelen in het FDA in de periode 2000-2004. De inhoud van het meerjarig samenwerkingsprogramma sluit in voldoende mate aan bij de beleidsmatige prioriteiten van de Arubaanse en Nederlandse regering.

2. De overgang van project- naar programmafinanciering is een geleidelijk proces. Het jaar 2000 is een overgangsjaar. De werkgroep beveelt aan dat Aruba en Nederland zo spoedig mogelijk in onderling overleg de voorstellen voor het meerjarig samenwerkingsprogramma 2000-2004 nader uitwerken en aan laten sluiten op de programmatische benadering. In onderling overleg zal die kennis de komende periode worden uitgewisseld, opdat de in dit rapport aangegeven voorstellen nader kunnen worden geconcretiseerd.

3. De in dit rapport opgenomen voorstellen voor het jaarprogramma 2000 vormen het beleidsmatig kader voor de bestedingen van de middelen in het fonds in het jaar 2000. In het jaarprogramma 2000 is gekozen voor projecten die urgent en bestekgereed zijn en nog in 2000 kunnen worden uitgevoerd. Voor 2001 zal aansluiting worden gezocht bij de nadere uitwerking van de voorstellen voor het meerjarige samenwerkingsprogramma.

4. De werkgroep stelt voor een jaarlijks beleidsoverleg tussen de regeringen van Nederland en Aruba te houden, waar beide regeringen overleg plegen over de samenwerkingsprogramma's. De bevindingen over het afgelopen jaar en de besluitvorming voor het komende jaar zouden in ieder geval onderdeel uit moeten maken van het overleg. Het overleg zou gehouden moeten worden in het laatste kwartaal van het jaar.

5. De werkgroep stelt voor dat een aanvraag voor technische samenwerking op basis van het tussen de regeringen van Aruba en Nederland overeengekomen samenwerkingsprogramma wordt gefinancierd uit het FDA. Op aanvraag neemt het FDA hierover een beslissing. Nederland kan op verzoek van het FDA een bemiddelende rol spelen bij het ter beschikking stellen van deskundigen.

6. In overige gevallen - waarin geen sprake is van een aanvraag voor technische samenwerking in het kader van uitvoering van het samenwerkingsprogramma - beveelt de werkgroep aan dat een aanvraag voor technische samenwerking niet bij het FDA, maar bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt ingediend. De aanvraag bij het ministerie van BZK kan alleen dan worden gehonoreerd indien hiervoor budgettaire ruimte bestaat binnen de NLG 270 miljoen die ter beschikking staat voor 'overige aktiviteiten die betrekking hebben op Aruba'.

7. De financiering van de non-gouvernementele organisaties Cede Aruba en Unoca[1] moet in de toekomst bij het FDA worden gelegd. Dit sluit aan bij de hoofdgedachte van de nieuwe samenwerkingsrelatie om de besluitvorming over de samenwerkingsmiddelen op afstand van Nederland te zetten (alleen sturing op hoofdlijnen, minder detailbemoeienis) en meer verantwoordelijkheden over de besteding van de samenwerkingsmiddelen bij Aruba te leggen.

8. De financiering van beide NGO's door het FDA zou niet reeds met ingang van 2000 plaats moeten vinden. Het FDA dient zich - zowel inhoudelijk als organisatorisch - op haar nieuwe taak voor te kunnen bereiden. Dat vergt tijd. De werkgroep stelt dan ook voor om de bijdragen voor beide NGO's gedurende de jaren 2000 en 2001 vanuit hoofdstuk IV van de Nederlandse Rijksbegroting te bekostigen. Deze tijdelijke financiering vindt plaats ten laste van de NLG 270 miljoen die ter beschikking staan voor 'overige aktiviteiten die betrekking hebben op Aruba'. Met ingang van 2002 zouden Cede Aruba en Unoca uit het FDA moeten worden bekostigd.

9. Ten aanzien van de stortingen in het FDA stelt de werkgroep een stortingsschema voor waarin de Nederlandse bijdrage jaarlijks afneemt en de Arubaanse bijdrage jaarlijks toeneemt zodat Aruba na een periode van tien jaar financieel op eigen benen staat. Tijdens het jaarlijkse beleidsoverleg tussen beide regeringen wordt goedkeuring gegeven voor het storten van de overeengekomen jaartranche voor het daaropvolgende jaar. Storting vindt plaats in januari van het daaropvolgende jaar op een rekening van het land Aruba bij de Centrale Bank van Aruba.

10. Het eigendom van de middelen in het fonds berust bij het land Aruba. Het FDA is als enige gerechtigd te beschikken over de gelden van het fonds.

11. De bijdragen die door beide regeringen in het fonds zijn gestort, dienen een bestemming te krijgen binnen het fonds. Inzake een mogelijke onderbesteding stelt de werkgroep voor dat in enig jaar (t) de middelen binnen het fonds meegenomen kunnen worden naar het daaropvolgende jaar (t+1). Of er sprake is van besteding in enig jaar wordt geconstateerd op basis van aangegane, contractuele verplichtingen. In het daaropvolgende jaar (t+1) zullen de meegenomen middelen moeten worden uitgegeven. In het jaarlijkse beleidsoverleg maken beide regeringen daarover afspraken. Mocht in dat overleg blijken dat een aanwending van de meegenomen gelden in het daaropvolgende jaar (t+1) binnen het fonds niet mogelijk is, dan zullen beide regeringen een accoord dienen te bereiken over een bestemming van de meegenomen middelen buiten het fonds.

---

[1] Stichting Centro pa Desaroyo di Aruba (Cede Aruba) en Stichting Union di Organisacionnan Cultural Arubano (UNOCA)

12. Mocht er sprake zijn van een onrechtmatige of ondoelmatige besteding van de middelen in het fonds, dan bestaat er voor beide regeringen een mogelijkheid om sancties uit te oefenen. Voordat tot een dergelijke sanctie wordt besloten, zullen beide landen in goed overleg trachten een oplossing te vinden voor de ontstane problemen.

13. Het fonds is een stichting. Het bestuur van de stichting beslist over de toewijzing van de middelen. Het bestuur bestaat uit drie leden. De landen benoemen elk een bestuurder na onderling overleg. Gezamenlijk benoemen de landen de derde bestuurder, tevens voorzitter. De voorzitter is een ingezetene van het land Aruba.

14. De directie van de stichting heeft het dagelijks beheer over het fonds en adviseert het bestuur over de toewijzing van de middelen. De directie van het fonds wordt gevoerd door de Aruban Investment Bank N.V. Hiertoe zal een beheersovereenkomst tussen de stichting FDA en de AIB worden afgesloten.

15. De middelen van het fonds worden door beide landen gestort op een rekening bij de Centrale Bank van Aruba ten name van het land Aruba. De stichting FDA is als enige bevoegd om over deze middelen te beschikken.

16. De AIB ontvangt een vaste vergoeding voor haar diensten. De hoogte van de vergoeding wordt jaarlijks bepaald en wordt gebaseerd op de omvang van de stortingen in het fonds en overige, in dit rapport aangegeven kosten. De vergoeding van de AIB wordt mede bekostigd uit het rendement van de door Aruba en Nederland op een rekening van de Centrale Bank van Aruba gestorte jaarlijkse bijdragen.

17. De werkgroep heeft aangegeven hoe het indienen van projecten bij het FDA plaatsvindt, op welke wijze projectaanvragen worden beoordeeld en hoe de uitvoering en het toezicht op de projecten is geregeld. Over de definitieve inhoud van de procedureregels dient op zeer korte termijn nog enig overleg plaats te vinden tussen de AIB en de donoren van het fonds.

18. De rechten en verplichtingen van het FDA, Aruba en Nederland dienen te worden vastgelegd in een tripartiet contract. Over de inhoud van het contract dient nader overleg plaats te vinden tussen FDA, Aruba en Nederland. In dit rapport is aangegeven welke onderwerpen in ieder geval in het contract moeten worden opgenomen.

19. Inzake toezicht en verantwoording dienen de controle-organen van de Nederlandse en Arubaanse regering de beschikking te krijgen over alle informatie die noodzakelijk is om hun wettelijke taken uit te kunnen oefenen. De door het FDA op te leveren verantwoordingsinformatie - bestaande uit een accountantsverklaring en een beleidsmatige verantwoording - zal ter hand worden gesteld aan de Centrale Accountantsdienst van het land Aruba en de Accountantsdienst van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De Tweede Kamer der Staten-Generaal en de Staten van Aruba zullen jaarlijks worden geïnformeerd over de inhoud van het samenwerkingsprogramma en het daarvan afgeleide jaarprogramma en de besteding van de middelen in het fonds.

20. Het FDA is verplicht om jaarlijks aan de donoren van het fonds te rapporteren over de besteding van de middelen in het fonds. Daarnaast is het FDA verplicht een kwartaaloverzicht te verstrekken.

21. De door de externe accountant van het FDA uit te voeren controles zullen worden gebaseerd op basis van een vooraf door beide landen in overleg met de externe accountant van het FDA op te stellen controleprotocol. Over de inhoud van het

controleprotocol dient voor de inwerkingtreding van het fonds overeenstemming te zijn bereikt tussen alle betrokken partijen.

22. Naast de controle die wordt uitgeoefend door de externe accountant, hebben beide landen te allen tijde toegang tot de administratie van het FDA om indien gewenst zelf controle uit te oefenen. In casu betreft het eventuele controlewerkzaamheden van de Centrale Accountantsdienst van Aruba en de Accountantsdienst van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Beide diensten hebben ook het recht van review van de werkzaamheden van de externe accountant van het FDA.

23. De uitgaven van Nederland en Aruba voor het FDA vallen onder de bevoegdheden van de Algemene Rekenkamers van beide landen inzake het controleren van de recht- en doelmatige besteding van overheidsuitgaven.

24. De werkgroep stelt voor de NLG 270 miljoen die in de periode 2000-2009 ter beschikking staat voor overige activiteiten die betrekking hebben op Aruba, te besteden aan de volgende onderwerpen: kustwacht, recherchesamenwerkingsteam, belastingrechters, NIO-rentesubsidies, lopende verplichtingen overheidsprojecten en technische samenwerking, financiering van Cede Aruba en Unoca in de jaren 2000 en 2001 en schuldsanering.

25. Na financiering van genoemde activiteiten en een reservering voor 'onvoorzien', resteert een vrij besteedbaar bedrag van NLG 45 miljoen. De concrete besteding van dit bedrag kan aan de orde komen in het jaarlijkse beleidsoverleg tussen Aruba en Nederland.

26. De werkgroep stelt voor om de financiering van die taken die van belang zijn voor het Koninkrijk vanaf 2010 te continueren. In concreto betreft het de Kustwacht, het Recherchesamenwerkingsteam en de Belastingrechters. Verder meent de werkgroep dat ook de financiering van de bijstand rechterlijke macht en de toeslag op de pensioenen, zoals geraamd op hoofdstuk IV van de Rijksbegroting, na 2009 dienen te worden gecontinueerd. Financiering van de Koninkrijkstaken (zoals buitenlandse betrekkingen en defensie) zal vanzelfsprekend worden voortgezet.

27. Er zal NLG 120 miljoen worden gereserveerd voor schuldsanering. Bij voortzetting van het door Aruba voldoen van de jaarlijkse rente- en aflossingsverplichtingen is dit bedrag de restschuld van Aruba bij Nederland per ultimo 2009. Indien aan de voorwaarde van balanced budget is voldaan, wordt in het jaarlijkse beleidsoverleg besproken welke modaliteit gevolgd zal worden inzake de schuldsanering. Mogelijkheden zijn het aflossen van de hoofdsom of het overnemen van de jaarlijkse rente- en aflossingsverplichtingen. Het bedrag van NLG 120 miljoen wordt bekostigd uit de NLG 270 miljoen die ter beschikking staat voor overige activiteiten.

28. Het bereiken van begrotingsevenwicht is een voorwaarde voor de sanering van de Arubaanse schulden bij Nederland. Hierbij wordt de definitie van het IMF gehanteerd. Het begrotingsevenwicht wordt (technisch) gecorrigeerd voor een verschil tussen de jaarlijkse bijdrage aan het fonds zoals in het rapport 'Op eigen benen' is voorzien en de feitelijk in enig jaar door Nederland verstrekte bijdrage.

29. Het constateren van balanced budget vindt plaats op basis van een door de CAD van Aruba goedgekeurde verantwoording die aansluit op de jaarrekening van Aruba.

30. Jaarlijks wordt door Nederland een bedrag voor schuldsanering gereserveerd. Het uitgangspunt hierbij is dat de reservering voor schuldsanering oploopt, naarmate de Nederlandse bijdrage aan het FDA afneemt. Indien er begrotingsevenwicht is

geconstateerd, vindt er in dat jaar een aflossing van de Arubaanse schulden plaats op basis van het op dat moment door Nederland voor schuldsanering gereserveerde bedrag.

31. Indien na drie aaneengesloten jaren niet aan de voorwaarde van balanced budget is voldaan, vindt politiek overleg plaats over de schuldsanering en de aanwending van de dan gereserveerde middelen ten behoeve van Aruba.

32. De belangrijkste onderdelen van dit rapport dienen te worden vastgelegd in een tussen de regeringen van Aruba en Nederland te ondertekenen politiek beleidsdocument.

33. Het FDA zou op 1 mei 2000 in werking moeten treden.

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1 Opdracht aan de werkgroep

De opdracht van de werkgroep luidt als volgt:

Er is een Werkgroep Uitvoering samenwerking Aruba - Nederland, die tot taak heeft de inwerkingtreding van een fonds voor overheidsprojecten en de sanering van de Arubaanse overheidsschulden bij Nederland voor te bereiden, hierna te noemen de Werkgroep[2].

In art. 2 van het Instellingsbesluit is aangegeven dat de werkgroep tot taak heeft om vóór 1 maart 2000 de invoering van de nieuwe systematiek van steunverlening zover te hebben voorbereid, dat daarover politieke besluitvorming plaats kan vinden. Ten aanzien van de opdracht onderscheidt het Instellingsbesluit de volgende werkzaamheden:

a) De noodzakelijke formele regelingen voor de inrichting van het fonds en van het beheer daarvan door de Aruban Investment Bank N.V. (AIB);
b) De richtlijnen, criteria en procedures voor het projectenbeheer van het fonds door de AIB;
c) Een sluitende regeling voor controle en toezicht op, verantwoording over en monitoring en evaluatie van samenwerkingsprojecten die worden bekostigd met middelen uit het fonds;
d) De organisatorische en personele vereisten voor het beheer van het fonds door de AIB, en de wijze waarop de AIB bij dat beheer gebruik kan maken van bestaande kennis en ervaring aan Arubaanse en Nederlandse zijde;
e) De besluiten inzake de benoemingen in de functies, die in het kader van de nieuwe systematiek van steunverlening moeten worden vervuld;
f) Het aanleveren van bouwstenen voor het investeringsprogramma 2000 tot en met 2003, inclusief de voor die jaren door Aruba en Nederland - binnen de afspraken van de politieke beleidsdialoog van 11 maart 1999 - te storten bedragen;
g) Het voorstellen van criteria op basis waarvan jaarlijks ex post het evenwicht kan worden vastgesteld van de begroting van het Land Aruba en van een plan van aanpak, met inachtneming van de afspraken in de Slotverklaring, voor de sanering van de Arubaanse overheidsschulden bij Nederland.

Verder is in art. 2 van het Instellingsbesluit bepaald, dat de praktische uitvoering van de te treffen voorbereidingen plaatsvindt onder leiding van de werkgroep, zodanig dat de steun van Nederland met ingang van 2000 wordt verleend overeenkomstig de in het plan van aanpak beschreven nieuwe systematiek.

1.2 Samenstelling van de werkgroep

mr. B.W. Biesheuvel	voorzitter
drs. F.R. Sint Jago	lid namens Aruba
mr. A.L. Nicolaas	lid namens Aruba
mr. P. van der Voort van Zijp	lid namens Aruba
mw. drs. J.W. Schuiling	lid namens Nederland
drs. C. Wilmer	lid namens Nederland
mr. J.W. Tempel	lid namens Nederland
mw. drs. K. Sam-Sin-Vos	secretaris namens Aruba
mr. drs. H.W. Scholten	secretaris namens Nederland

[2] Zie art. 1 van het Besluit tot instelling van een Werkgroep van advies aan Aruba en Nederland, nr. KR99N063027

1.2. Omschrijving van begrippen

Een aantal belangrijke begrippen in het rapport dient als volgt te worden begrepen.

1. Begrotingsevenwicht

De definitie van begrotingsevenwicht van het Internationaal Monetaire Fonds wordt in dit rapport gehanteerd:

'Non interest current expenditure + capital expenditure + interest payments on outstanding debt + net lending should not exceed total tax and non tax revenues + grants'

Deze definitie impliceert een totale sluitende begroting waarbij de overheid alleen mag lenen voor aflossingsverplichtingen. De definitie komt overeen met de definitie die Van Lennep geeft in zijn rapport 'Schuld of Toekomst'[3]. Het rapport spreekt over een sluitende totale dienst (exclusief aflossingen) → financieringstekort = 0. Het te lenen bedrag in enig jaar mag dus niet meer bedragen dan de aflossingen. Dit houdt in stabilisatie van de nominale schuld (onder voorbehoud van valutaschommelingen).

2. Technische samenwerking

Onder technische samenwerking wordt verstaan de overdracht van ideeën, kennis, technologieën of vaardigheden teneinde economische ontwikkeling te bevorderen.
De instrumenten van technische samenwerking zijn: toegang tot training, inzet van externe deskundigen, advisering en onderzoek.

3. Programmafinanciering en projecthulp

Onder programmafinanciering wordt verstaan 'de globale of projectgebonden Nederlandse bijdrage aan een programma van met elkaar samenhangende concrete activiteiten (deelprojecten), die gezamenlijk een bijdrage leveren aan de programmadoelstellingen'.

Programmafinanciering is een vorm van financiering waarbij de donor niet betrokken is bij de beslissing over concrete uitvoeringsprojecten, maar zijn middelen beschikbaar stelt op basis van de inhoud van het programma.

Bij projecthulp beslist de donor per afzonderlijk project of financiële steun zal worden verleend.

4. NGO's

Non-gouvernementele organisaties zijn non-profit organisaties die ondersteuning verlenen aan (basis)groepen in hun streven naar economische, sociale of politieke verbetering.

1.3 Opbouw van het rapport

De opbouw van dit rapport volgt de onderdelen van de opdracht. In de eerste plaats worden de achtergronden van de werkzaamheden van de werkgroep geschetst. Aansluitend wordt ingegaan op de overgang van project- naar programmafinanciering (hoofdstuk 3), de inhoud van het samenwerkingsprogramma tussen Aruba en Nederland (hoofdstuk 4) en de financiering van het samenwerkingsprogramma (hoofdstuk 5). Na het beschrijven van de inhoudelijke samenwerking tussen Aruba en Nederland gaat hoofdstuk 6 in op de inrichting

[3] Schuld of Toekomst, rapport van de tripartiete Commissie Schuldenproblematiek Nederlandse Antillen en Aruba (Commissie Van Lennep), januari 1996.

en werking van het fonds. De procedures die betrekking hebben op toezicht en verantwoording worden beschreven in hoofdstuk 7. Hoofdstuk 8 behandelt de overige activiteiten die van belang zijn voor Aruba. Hoofdstuk 9 beschrijft de te volgen procedure inzake schuldsanering. In hoofdstuk 10 wordt ingegaan op de planning van invoering van het fonds en de werkzaamheden die in dit kader de komende periode moeten worden uitgevoerd. In de bijlagen tenslotte is onder meer aangegeven welke onderwerpen in het politiek beleidsdocument tussen Aruba en Nederland en het af te sluiten tripartiete contract tussen Aruba, Nederland en het FDA moeten worden geregeld.

Hoofdstuk 2. Achtergronden

2.1 Het rapport 'Op eigen benen' d.d. 30 juni 1997

Het rapport 'Op eigen benen'[4] van 30 juni 1997 schetst een nieuw kader voor de samenwerkingsrelatie tussen Aruba en Nederland. De voorstellen behelzen een vernieuwing van de financiële relatie waarbij Aruba een grotere verantwoordelijkheid verkrijgt in de besteding van de Nederlandse samenwerkingsmiddelen. Deze grotere verantwoordelijkheid wordt geplaatst in het perspectief van een op termijn financieel zelfstandig Aruba.

Het rapport beveelt aan de huidige wijze van projectmatige steunverlening te vervangen door een systeem waarbij beide regeringen alleen op hoofdlijnen afspraken maken over de besteding van de samenwerkingsmiddelen. De besluitvorming inzake concrete projecten wordt overdragen aan een onafhankelijke Arubaanse instelling, de Aruban Investment Bank N.V. (AIB).

De afspraken op hoofdlijnen vinden plaats op basis van een door Aruba op te stellen, meerjarig samenwerkingsprogramma en daarvan afgeleide jaarprogramma's. Tijdens het jaarlijks beleidsoverleg dienen de Arubaanse en Nederlandse regering overeenstemming te bereiken over beide programma's waarin op hoofdlijnen de aanwending van de middelen in het fonds is aangegeven. Overeenstemming leidt tot het beschikbaar stellen van de middelen door zowel de Nederlandse als de Arubaanse regering. De middelen van beide regeringen worden gestort in een door de AIB te beheren investeringsfonds waaruit door de AIB concrete projectaanvragen van de Arubaanse regering worden gefinancierd.

Het voorstel berust op wederkerigheid in de relatie. Nederland als donor en Aruba als ontvanger moeten met elkaar tot overeenstemming komen over de hoofdlijnen van de Arubaanse ontwikkeling waarvoor de Nederlandse samenwerkingsmiddelen en de overeengekomen Arubaanse middelen beschikbaar zijn. Op basis van die overeenstemming wordt de besteding van deze middelen voor concrete projecten in Arubaanse handen gelegd. Steunverlening op basis van programmahulp betekent dat de betrokkenheid van de Nederlandse regering en het Nederlandse parlement bij de steun voor de Arubaanse ontwikkeling zich beperkt tot de inhoud van de vooraf vastgestelde programma's.

In aanvulling op de voorstellen voor een andere systematiek van de steunverlening, gaat het rapport ook in op de mogelijkheid van beëindiging van die steun. Aruba kan in naar schatting tien jaar financieel op eigen benen staan, dus zonder steun van Nederland. Daarvoor is vereist dat Aruba zijn overheidsfinanciën structureel in evenwicht brengt en houdt; en tevens uit eigen financiële middelen voorziet in de investeringen die thans met Nederlandse steun worden verwezenlijkt. Indien Aruba zijn overheidsfinanciën in evenwicht houdt, is het mogelijk de schuldverplichtingen van Aruba aan Nederland te verlichten. Indien door oorzaken die voor Aruba beïnvloedbaar waren, niet aan deze voorwaarde wordt voldaan, vindt deze schuldverlichting niet plaats. De modaliteiten voor deze schuldverlichting dienen te worden bepaald in het jaarlijkse beleidsoverleg tussen beide regeringen.

Ter verwezenlijking van de financiële zelfstandigheid van Aruba dient de Nederlandse steun elk jaar te verminderen zodat deze in een periode van tien jaar kan worden beëindigd. In deze periode neemt de bijdrage van Aruba voor overheidsinvesteringen toe, zodat de bekostiging ervan aan het eind van de overgangsperiode geheel voor rekening van Aruba komt.

[4] Op Eigen benen, Eindrapport van de Adviecommissie Samenwerking Aruba-Nederland, Den Haag, 30 juni 1997.

De inzet van personele bijstand in het kader van de uitvoering van ontwikkelingsprojecten, is volgens het rapport een verantwoordelijkheid van Aruba. Over de financiering ervan wordt beslist door de Aruban Investment Bank N.V. Nederland kan op verzoek organisatorische steun verlenen bij de werving en selectie. Waar het gaat om tijdelijke inzet van Nederlandse rijksambtenaren voor de aanpak van urgente problemen, zou volgens het rapport de beslissing door Nederland moeten worden genomen.

Tot slot geeft het rapport aan dat duidelijkheid vooraf over de jaarlijks beschikbare financiële steun, noodzakelijk is voor vergroting van de financiële zelfstandigheid van Aruba.

2.2. Kabinetsreacties op het rapport 'Op eigen benen'

2.2.1 <u>Reactie van de Nederlandse regering</u>

De Nederlandse regering heeft op 30 januari 1998 een standpunt ingenomen over het rapport.

De Nederlandse regering onderschrijft in algemene zin de aanbeveling van het rapport om te komen tot een vernieuwing van de samenwerkingsrelatie tussen Nederland en Aruba teneinde de samenwerkingsmiddelen zo veel mogelijk in de vorm van programmafinanciering te verstrekken. De aanbeveling om voor het beheer van het op te richten fonds de AIB in te schakelen, wordt overgenomen.
De regering stemt in met de in het rapport opgenomen aanbeveling om te streven naar beëindiging van de financiële hulprelatie in een periode van tien jaar. Ook de aanbeveling om te komen tot schuldvermindering wordt onderschreven, mits is voldaan aan de voorwaarde dat begrotingsevenwicht is gerealiseerd.

De invoering van de nieuwe systematiek tot steunverlening kan volgens de Nederlandse regering slechts plaatsvinden indien aan de volgende voorwaarden is voldaan: sanering van de overheidsfinanciën, institutionele versterking, afdoende verantwoording, controle, monitoring en evaluatie en voldoende waarborgen voor democratische besluitvorming en ministeriële verantwoordelijkheid.

2.2.2. <u>Reactie van de Arubaanse regering</u>

De Arubaanse regering heeft op 15 december 1998 haar standpunt over het rapport bepaald.

De Arubaanse regering onderschrijft de aanbeveling om te streven naar beëindiging van de financiële hulprelatie in een periode van tien jaar, evenals de aanbeveling om te komen tot schuldvermindering, mits is voldaan aan de voorwaarde van begrotingsevenwicht. Hetzelfde geldt voor de aanbevelingen inzake het beheer van het fonds en de behandeling van de projectvoorstellen, met dien verstande dat de condities waaronder, nader worden in de jaarlijkse beleidsdialoog tussen beide regeringen.
De regering onderschrijft voorts de aanbeveling dat duidelijkheid vooraf over de jaarlijkse beschikbare financiële steun noodzakelijk is voor vergroting van de financiële zelfstandigheid van Aruba. De Arubaanse regering is van mening dat de vernieuwing van de financiële relatie in 2000 van start zou moeten gaan.

2.3. De politieke beleidsdialoog d.d. 11 maart 1999

Tijdens de politieke beleidsdialoog tussen Nederland en Aruba op 11 maart 1999 zijn afspraken gemaakt over de meerjarige financiële bijdragen van Nederland aan Aruba en over de invoering van de aanbevelingen van het rapport.

2.3.1. <u>De meerjarige financiële bijdrage van Nederland aan Aruba</u>

De regeringen van Nederland en Aruba zijn op 11 maart 1999 overeengekomen dat Nederland in de periode 2000-2010 een vast bedrag van NLG 490 miljoen reserveert voor steun aan Aruba. Dit bedrag is opgebouwd uit NLG 220 miljoen voor overheidsprojecten en NLG 270 miljoen voor overige activiteiten die betrekking hebben op Aruba. Zodra Aruba begrotingsevenwicht heeft bereikt, kan het bedrag van NLG 270 miljoen ook voor schuldsanering worden aangewend. Vanaf 2010 zal de Nederlandse steun aan Aruba worden beëindigd.

2.3.2. <u>De invoering van de aanbevelingen van het rapport 'Op eigen benen'</u>

De regeringen van Nederland en Aruba zijn op 11 maart 1999 overeengekomen dat de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport 'Op eigen benen' worden uitgevoerd.

De positieve economische ontwikkeling van Aruba en de geboekte resultaten inzake de sanering van de overheidsfinanciën en de verbetering van de kwaliteit van het openbaar bestuur, waren voor beide regeringen voldoende aanleiding om over te gaan tot uitvoering van de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport 'Op eigen benen'.

Afgesproken is dat de Nederlandse samenwerkingsmiddelen vanaf 2000 zoveel mogelijk zullen worden verstrekt in de vorm van programmafinanciering. De door Nederland en Aruba voor de uitvoering van programma's ter beschikking gestelde middelen, zullen worden gestort in een fonds onder auspiciën van de Aruban Investment Bank N.V. (AIB). Tijdens een jaarlijks beleidsoverleg tussen de Arubaanse en Nederlandse regering dient overeenstemming te worden bereikt over een door Aruba op te stellen meerjarig samenwerkingsprogramma en een daarvan afgeleid jaarprogramma, waarin op hoofdlijnen de aanwending van de middelen in het fonds is aangegeven. Overeenstemming leidt tot het beschikbaar stellen van de middelen door zowel de Nederlandse als de Arubaanse regering. De AIB wijst de middelen voor uitvoering van het samenwerkingsprogramma toe aan door Aruba geselecteerde projecten. Deze projecten dienen te passen binnen het raamwerk van het overeengekomen samenwerkingsprogramma en de jaarprogramma's.

Na het bereiken van begrotingsevenwicht zullen middelen voor schuldsanering kunnen worden aangewend. Deze middelen zijn afkomstig uit het bedrag van NLG 270 miljoen dat in de periode 2000-2010 ter beschikking staat voor overige activiteiten die betrekking hebben op Aruba. De definitie van begrotingsevenwicht zal zijn gebaseerd op de IMF-definitie waarbij er -technisch- wordt gecorrigeerd voor een verschil tussen de jaarlijkse bijdrage aan het fonds zoals in het rapport 'Op eigen benen' is voorzien en de feitelijk in enig jaar door Nederland verstrekte bijdrage.

Hoofdstuk 3. Van project- naar programmafinanciering

3. 1 Inleiding

Reeds geruime tijd bestaat er kritiek op de huidige vorm van samenwerking tussen de Koninkrijkspartners. Het rapport "Op eigen benen" wijst op de grote detailbemoeienis van Nederland en het bureaucratische besluitvormingsproces dat samenhangt met de vorm van projectfinanciering. Bovendien is deze vorm niet altijd effectief gebleken. Het rapport beveelt aan de projecthulp te vervangen door programmahulp. De recente beleidsnota Toekomst in Samenwerking, waarin de wens van de Nederlandse regering staat opgenomen om ten aanzien van de samenwerkingsrelatie te komen tot een nieuwe, moderne en effectievere vorm van steunverlening, sluit goed aan bij de voornoemde hoofdgedachte uit het rapport "Op eigen benen".

Gezamenlijk overeengekomen, voortschrijdende samenwerkingsprogramma's zullen in het vervolg het kader vormen op basis waarvan in de nieuwe financiële samenwerkingsrelatie Nederland samenwerkingsmiddelen beschikbaar stelt. Dit nieuwe uitgangspunt in de samenwerkingsrelatie geldt in ieder geval voor de middelen die beschikbaar worden gesteld voor de uitvoering van de programma's die betrekking hebben op de zogenaamde overheidsprojecten. Voor de financiering van dit samenwerkingsprogramma storten Nederland en Aruba met ingang van 2000 over een periode van 10 jaar respectievelijk NLG 220 miljoen en AWG 180 miljoen in het FDA.

3. 2. Programmafinanciering

Eén van de pijlers van de nieuwe financiële relatie tussen Aruba en Nederland is, dat de steunverlening door Nederland wordt verstrekt op basis van gezamenlijk overeengekomen programma's. De programma's vormen het inhoudelijke beleidskader voor de samenwerkingsrelatie.
Ter voorkoming van interpretatieverschillen is het van belang de begrippen programma en programmafinanciering eenduidig te definiëren.

In het rapport 'Op eigen benen' wordt programmafinanciering omschreven als "de globale of projectgebonden financiële bijdrage aan een programma van met elkaar samenhangende concrete activiteiten (deelprojecten), die gezamenlijk een bijdrage leveren aan de programma-doelstelling". Het betreft hier dus een vorm van steunverlening, waarbij geldelijke bijdrage wordt gegeven aan onderling samenhangende projecten, passend binnen het overeengekomen samenwerkingsprogramma.
In essentie komt programmafinanciering dus niet neer op afzonderlijk projectgebonden steun, maar op financiële ondersteuning van meerjarig ontwikkelingsbeleid gericht op de bevordering van structurele economische groei.
Programmafinanciering is een vorm van steunverlening waarbij de donor niet betrokken is bij de beslissing over concrete projectvoorstellen vooraf, maar deze verantwoordelijkheid aan de ontvanger delegeert, mits een en ander passend is bij het vooraf door donor en ontvanger goedgekeurde samenwerkingsprogramma. De ontvanger bepaalt binnen de aangegeven marges met name waar het geld voor gebruikt wordt. De nadruk verschuift dus van controle vooraf naar periodieke verantwoording achteraf door de ontvanger.

De volgende criteria worden gesteld aan de inhoudelijke opbouw van het programma:

- een prioriteitsstelling binnen de aangegeven voorstellen;
- inhoudelijk onderbouwing en toelichting van de voorstellen;
- een financiële paragraaf;
- een planning van de voorgestelde activiteiten over de periode 2000-2004;

- de inhoudelijke en financiële relatie met de overige overheidsinvesteringen van Aruba;
- het aangeven van meetbare doelstellingen;
- het aangeven van evaluatie- en monitoringsmechanismen.

Het samenwerkingsprogramma dient een duidelijke beschrijving te geven van de ontwikkelingsvisie voor de komende 4 à 5 jaar, waarbij het aan dit beleidsprogramma gerelateerd samenhangend geheel van projecten slechts zeer globaal wordt aangegeven. Voor de beschrijving van het programma en de hieraan gerelateerde projecten, dient een evenwicht gevonden te worden tussen de doelstelling Aruba een grotere verantwoordelijkheid en meer sturingsmogelijkheid te geven, en Nederland in mindere mate de inhoud en uitvoering van het beleidsprogramma te laten bepalen.

3.3. Inhoud programma's

De inhoud van de programma's tussen Aruba en Nederland betreft een meerjarig en planmatig geformuleerd beleidskader gericht op de bevordering van duurzame economische ontwikkeling op Aruba.
Onder duurzame economische ontwikkeling wordt niet alleen verstaan het realiseren van structurele economische groei met behoud van natuur en milieu, maar ook immateriële en materiële kwaliteitsverbeteringen (bijvoorbeeld in de sectoren gezondheidszorg, rechtshandhaving en onderwijs) die de basis vormen voor het bereiken van welvaart op Aruba en in die zin een indirecte bijdrage leveren aan de economische groei (GDP-groei).

De verwezenlijking van dit doel is dus een multidimensionaal proces waarin belangrijke verbeteringen op diverse terreinen moeten worden bereikt. Dit proces zal moeten verlopen via de financiering van overeengekomen samenwerkingsprogramma's op het gebied van de volgende sectoren.

1. Kwaliteit van het bestuur ("good governance")

Onder kwaliteit van het bestuur wordt verstaan het bevorderen van de transparante en verantwoordelijke aanwending van gezag en middelen door de overheid in dialoog met de bevolking. Van deugdelijk bestuur is sprake wanneer de overheid op rechtmatige en doelmatige wijze beleid ontwikkelt, dat is gericht op vergroting van het menselijk welzijn in de samenleving. De normen van goed bestuur zijn de kernelementen van een democratische rechtsstaat. De Arubaanse regering heeft met het rapport Calidad reeds een basis gelegd voor het bereiken en handhaven van de kwaliteit van het bestuur. Het verder ontwikkelen van de kwaliteit van het bestuur heeft de blijvende aandacht van de Arubaanse regering en zal de komende periode onderdeel uitmaken van het samenwerkingsprogramma.

Kwaliteit van het bestuur heeft ook betrekking op de beheersing van de openbare financiën. In dit kader kan gewezen worden op het beleid van de minister van Financiën van Aruba dat als één van de voornaamste elementen voor de regeerperiode 1998-2002 het structureel in evenwicht brengen van de overheidsfinanciën in zich bergt[5]. Voor de komende periode staan omvangrijke investeringen op dit terrein gepland, die onderdeel kunnen uitmaken van het samenwerkingsprogramma. Te denken valt ondermeer aan projecten bij de Belastingdienst teneinde de efficiency te verbeteren. In het rapport Toekomst in Samenwerking worden deze initiatieven door de Nederlandse regering toegejuicht, die een goed functionerende Belastingdienst als één van de hoekstenen van deugdelijk bestuur beschouwt. In algemene zin zou het bevorderen en stimuleren van de kwaliteit en efficiency van het overheids-apparaat, een onderdeel van het samenwerkingsprogramma kunnen vormen.

---

[5] Gezonde Overheidsfinanciën op Aruba, Beleidsnota van de minister van Financiën voor de regeerperiode 1998-2002, Aruba, 7 september 1998

De kwaliteit van bestuur wordt ook weerspiegeld in een adequaat niveau van rechtshandhaving. Een veilig leefklimaat voor inwoners, toeristen en overige investeerders in Aruba is van groot belang en mede een voorwaarde voor het realiseren van duurzame economische ontwikkeling.

2. Duurzame economische ontwikkeling

Aruba maakt reeds enkele jaren, overwegend dankzij de toeristische sector, een gezonde economische ontwikkeling door. Het is hierbij echter van belang dat er blijvende aandacht wordt geschonken aan het verder diversificeren van de economie. Met het diversificatiebeleid moet getracht worden de basis van de economie, die sterk leunt op het toerisme, zo veel mogelijk te verbreden. Met dit beleid ontstaat een betere en solidere economische basis om eventuele crises in het toerisme op te vangen. Programma's die deze ontwikkeling stimuleren zullen worden ondersteund. Hieronder vallen het investeringsbeleid dat zich richt op verbetering van de infrastructuur, maar ook institutionele hervormingen zoals aanpassing van de regelgeving en privatisering van overheidsbedrijven.

Ook programma's die marktwerking en vermindering van de bureaucratie bevorderen en derhalve bijdragen aan het bevorderen van een aantrekkelijk investeringsklimaat, kunnen onderdeel uitmaken van het samenwerkingsprogramma.

Belangrijke voorwaarde is dat de economische groei moet passen binnen het kader van een duurzame ontwikkeling, die gepaard gaat met een goed beheer van ruimte, natuur, en biodiversiteit en waarbij derhalve de bescherming van het milieu van essentieel belang is.

3. Onderwijs

Onderwijs vormde tot nu toe een belangrijke sector in de samenwerkingsrelatie. Het zal een belangrijke bouwsteen blijven in de programmatische steunverlening. De veranderende maatschappelijke en economische omstandigheden maken dat investeringen in het onderwijs blijvende aandacht behoeven. Binnen de onderwijssector wordt op dit moment een hervormingsproces uitgevoerd om beter aansluiting te vinden bij de behoefte van het bedrijfsleven en de maatschappij. Dit proces gaat gepaard met omvangrijke investeringen, niet alleen op het gebied van innovaties in het onderwijssysteem (methodes en technieken), maar, mede vanwege de groeiende bevolking, ook op het terrein van de onderwijshuisvesting.

4. Volksgezondheid

Een adequate gezondheidszorg is de basis voor het welzijn van de Arubaanse bevolking en een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van duurzame economische ontwikkeling. Het beleidsprogramma van de overheid is gericht op een voor iedereen toegankelijke, kwalitatief hoogstaande en betaalbare gezondheidszorg. Ten aanzien van de kwaliteit van de gezondheidszorg heeft de overheid een toezichthoudende taak. Deze taak brengt met zich mee dat de overheid voorwaarden dient te scheppen ter waarborging van die kwaliteit.

Hoofdstuk 4. Voorstellen voor het samenwerkingsprogramma Aruba-Nederland

4.1. Inleiding

Dit hoofdstuk bevat voorstellen voor het samenwerkingsprogramma Aruba-Nederland 2000-2004. Het programma geeft op hoofdlijnen de inhoud van de samenwerking tussen Aruba en Nederland in de periode 2000-2004.

De Arubaanse regering heeft met deze voorstellen gekozen voor een brede opzet. Het onderhavige programma geeft in hoofdlijnen een integraal beeld van de inhoud van de beleidsprogramma's die de Arubaanse regering de komende jaren wenst te realiseren op het gebied van de prioritaire sectoren. Er is in het overgangsjaar 2000 bewust gekozen voor deze integrale aanpak, opdat hiermee beter inzicht gegeven wordt in het samenhangend geheel van de diverse beleidsdoeleinden. De komende periode zal bezien worden welke onderdelen van dit integrale programma voor financiering uit het FDA in aanmerking komen.

De overgang van project- naar programmafinanciering is een geleidelijk proces. Het jaar 2000 is een overgangsjaar. De werkgroep beveelt aan dat Aruba en Nederland zo spoedig mogelijk in onderling overleg de voorstellen voor het meerjarig samenwerkingsprogramma 2000-2004 nader uitwerken en aan laten sluiten op de programmatische benadering. De voorstellen zullen moeten voldoen aan de kenmerken die zijn beschreven in paragraaf 3.2. Programmafinanciering. In onderling overleg zal de benodigde kennis de komende periode worden uitgewisseld, opdat de in dit rapport aangegeven voorstellen nader kunnen worden geconcretiseerd.

Met deze voorstellen is volgens de werkgroep een goede aanzet geleverd voor de start van de nieuwe systematiek van programmafinanciering. In de voorstellen zijn de beleidsmatige prioriteiten van de Arubaanse en de Nederlandse regering voldoende te herkennen. De Arubaanse prioriteiten zijn aangegeven in het National Development Plan 2000-2004 (NDP), het regeerprogramma en de beleidsplannen van de diverse ministeries. De Nederlandse prioriteiten zijn aangegeven in de nota Toekomst in Samenwerking (juni 1999).

Het samenwerkingsprogramma geldt voor een periode van vijf jaar. Het kan in overleg tussen beide regeringen tussentijds worden aangepast indien gewijzigde omstandigheden hiertoe aanleiding geven. Het samenwerkingsprogramma is onderwerp van bespreking tijdens het jaarlijkse beleidsoverleg tussen beide regeringen.

4.2. Het Samenwerkingsprogramma 2000 – 2004

Recente ontwikkelingen in Aruba

Om de essentie van het samenwerkingsprogramma te begrijpen, is het van belang eerst een korte schets te geven van de ontwikkeling die Aruba de laatste jaren heeft doorgemaakt.

De snelle economische groei die Aruba in het laatste decennium heeft gerealiseerd, is gepaard gegaan met een navenante bevolkingsgroei. De bevolking is in de laatste 10 jaar met bijna 40% toegenomen. Deze bevolkingsgroei - onder andere vanwege een forse immigratie- heeft allerlei sociale en infrastructurele problemen met zich meegebracht. De bevolkingsgroei heeft grote consequenties voor de huisvesting, het onderwijs, het verkeer, het milieu en de gezondheidszorg. Als voorbeelden kunnen genoemd worden het ontoereikende aantal scholen voor het snel toenemend aantal schoolkinderen. Het aantal motorrijtuigen en de groei van de bedrijvigheid op Aruba, heeft geleid tot aantasting van het milieu.

De samenleving wordt dan ook geconfronteerd met een groot aantal veranderingen die negatieve gevolgen hebben gehad voor ondermeer de kwaliteit van de gezondheidszorg en de drugsproblematiek. Aangezien genoemde probleemgebieden een bedreiging vormen voor de welvaart van Aruba, zijn diverse programma's ontwikkeld om deze problemen aan te pakken.
Het samenwerkingsprogramma 2000-2004 bevat maatregelen die genomen moeten worden om de gewenste vernieuwing en uitbreiding in het onderwijs te realiseren en de kwaliteitsverbetering in de gezondheidszorg te garanderen. Ook zijn maatregelen vereist om de milieuvervuiling van de stranden, de natuur, de lucht en de waterhuishouding in het algemeen controleerbaar en beheersbaar te maken.

Naast deze meerjarige programma's die zich richten op het aanpakken en oplossen van de bovengenoemde probleemgebieden, wordt in het samenwerkingsprogramma ook aandacht geschonken aan de uitvoering van beleid ter verbetering van de kwaliteit van het openbaar bestuur van Aruba, de kwaliteit van de toeristische sector - de pijler van de economische welvaart in Aruba - en aan de stimulatie van andere economische activiteiten die noodzakelijk zijn om Aruba minder afhankelijk te laten zijn van het toerisme.

Tegen deze achtergrond bezien zijn de volgende programma's ontwikkeld.

Kwaliteit van bestuur

1. Verdere invoering aanbevelingen Rapport Calidad

Diverse projecten zijn reeds uitgevoerd of in uitvoering. Dit geldt met name voor de invoering van regelgeving, zoals de wijziging van het Wetboek van Strafrecht ten aanzien van de ministeriële strafrechtelijke verantwoordelijkheid en het nieuwe artikel 31 van de Comptabiliteitsverordening. In het samenwerkingsprogramma zal aandacht worden gegeven aan de verdere uitvoering van de aanbevelingen uit het Rapport Calidad ter verbetering en handhaving van de kwaliteit en integriteit van bestuur.

De nadruk zal onder andere liggen op:
- Een mentaliteitsombuiging van de ambtenaar ("organisatiecultuur"). In concreto komt dit neer op het organiseren van cursussen waarin de integriteit van het overheidshandelen centraal staat. .
- De kwaliteitsverbetering van het administratief apparaat en van de ambtelijke diensten. Dit doel zal ondermeer bereikt worden door het integraal overnemen van periodieke funktionerings- en beoordelingsgesprekken, een behoorlijk financieel beheer en het voeren van een objectief en actief personeelsbeleid.
- Het verbeteren van de serviceverlening in het algemeen en specifiek richting de burger. Door geregelde voorlichting te verzorgen over de inrichting en werking van de overheid, wordt de kennis van de burger met betrekking tot het overheidshandelen bevorderd.

Met deze maatregelen wordt enerzijds de transparantie van gezag en een verantwoorde en doelmatige aanwending van middelen bevorderd en anderzijds het bureaucratisch proces ('red tape") gemitigeerd, waardoor bestuurlijke beslissingen sneller kunnen worden genomen. Een bijkomend voordeel is, dat een dynamisch en kwalitatief opererend overheidsapparaat tot kostenbesparingen leidt. Dat is van belang voor het bevorderen van een gunstig investeringsklimaat en een duurzame economische ontwikkeling.

2. Implementatie herstructureringsprogramma voor de overheidsfinanciën

Het herstructureringsprogramma voor de overheidsfinanciën richt zich op het optimaliseren van de overheidsinkomsten, het verlagen van de overheidsuitgaven en de sanering van de

overheidsschulden. Eén van de zeer belangrijke onderdelen van dit programma is de versterking van de Belastingdienst. Om dit doel te bereiken zullen de komende jaren de volgende activiteiten worden uitgevoerd:

- Een reorganisatie van de Belastingdienst, waarbij enerzijds gestreefd wordt naar een integratie van de verschillende diensten en anderzijds wordt gewerkt aan de herziening van het belastingstelsel. De integratie van de verschillende diensten moet leiden tot de realisatie van twee eenheden binnen de belastingdienst, te weten een eenheid voor de directe belastingen en een eenheid voor de indirecte belastingen. Deze reorganisatie richt zich op een klantgerichte en slagvaardige belastingdienst op Aruba.
- Het opzetten van een geïntegreerd automatiserings- en informatiesysteem, met als doel efficiënter te werken en sneller betrouwbare managementinformatie beschikbaar te stellen.

Ook hier geldt dat gezonde overheidsfinanciën het vertrouwen in de overheid bevorderen en een positieve impuls geeft aan het investeringsklimaat.

3. Verhogen automatiseringsgraad

De geringe automatiseringsgraad van de Arubaanse overheid en de aard van de huidige systemen vraagt om bijzondere aandacht. Het verhogen van de automatiseringsgraad als onderdeel van de herinrichting van de bedrijfsprocessen binnen de overheid als geheel, draagt bij aan een slank en slagvaardig overheidsapparaat.

4. Rechtshandhaving

Een ander belangrijk onderdeel van kwaliteit van bestuur is de kwaliteit van de rechtshandhaving. Dit onderdeel heeft voortdurende aandacht om de maximale veiligheid en rechtszekerheid op Aruba te garanderen. Dit is niet alleen van groot belang voor de Arubaanse burgers, maar wordt eveneens als belangrijke faktor gezien voor de kwaliteit van het toeristisch produkt en het investeringsklimaat.
De belangrijkste instrumenten om dit doel te verwezenlijken zijn:

- Het Openbaar Ministerie

Het Openbaar Ministerie besteedt bijzondere aandacht aan de implementatie van de uitbreiding en vernieuwing van de justitiële documentatie. Voorts zal de strafrechtelijke samenwerking tussen de Nederlandse Antillen en Aruba worden geïntensiveerd. Deze samenwerking vergt het leggen van nieuwe structuren en verbanden.

- Korrektie Instituut Aruba (KIA)

Ten behoeve van de opvang van gedetineerden bestaat de noodzaak de huidige huisvesting, het Korrektie Instituut Aruba, uit te breiden. Om excessen te voorkomen is het streven om op korte termijn een aanvang te maken met de uitvoering van het in dit kader ontwikkelde projectplan.

- Het Korps Politie Aruba (KPA)

Bij het KPA is een proces in gang gezet om de relatie van de Arubaanse politie met de burger te versterken en te verbeteren. De filosofie hierachter is dat de praktijk heeft uitgewezen dat de politie de veiligheid niet alleen kan verhogen, maar dat een aanpak vereist is waarbij ook het publiek en private organisaties worden betrokken. De politie moet dichter bij het volk worden gebracht.

Het hiervoor noodzakelijke reorganisatieproces moet leiden tot een verhoging van de zichtbaarheid van het Korps in de districten en bario's, een verhoging van de veiligheid op straat en het terugdringen van de criminaliteit. Deze doelstellingen zullen worden bereikt door de inzet van verschillende instrumenten. Instrumenten die zich niet alleen richten op het personele vlak en passende huisvesting, maar ook op geschikt materiaal en materieel dat voldoet aan de veiligheidsnormen en het personeel in staat stelt om de vernieuwde taak naar behoren uit te voeren.

Duurzame economische ontwikkeling

1. *Toerisme*

Het is van groot belang de kwaliteit van de toeristische sector als de belangrijkste economische pijler van Aruba blijvend te garanderen. Naast het promoten van Aruba in vooral het buitenland, dient Aruba zelf een reeks van kwaliteitsverbeterende maatregelen te treffen om te kunnen concurreren met de regio. Ondermeer op het gebied van de infrastructuur, zoals het wegennet en de bewegwijzering, zijn verbeteringen gewenst. Ook is van groot belang het behoud van het cultureel erfgoed en het verder ontwikkelen van het Parke Nacional Arikok als nationaal reservaat voor flora en fauna.
Tevens zal de haven van Oranjestad herontwikkeld worden, waardoor in de toekomst meer ruimte ontstaat voor cruise-activiteiten en in het havengebied een groter commercieel en recreatie centrum kan verrijzen.

2. *Diversificatie van de economie*

Het economisch diversificatiebeleid richt zich op de stimulatie van een groot scala van activiteiten, die op zich weer andere verwante economische activiteiten op gang brengen of ondersteunen. Tegelijkertijd zullen deze activiteiten moeten bijdragen tot de bevordering van de werkgelegenheid, de belastingopbrengsten, de deviezeninkomsten en een schoon milieu ('economic linkages").
Voor Aruba is de economische diversificatie een langdurig en moeizaam proces, aangezien de Arubaanse economie wordt gekenmerkt door een kleine binnenlandse afzetmarkt, relatief hoge arbeidskosten en het ontbreken van grondstoffen. In dit verband zal Aruba het vooral moeten hebben van de gunstige geografische ligging, economische, sociale en politieke stabiliteit, een goed opgeleide bevolking, een goede infrastructuur en rechtszekerheid.
Rekening houdend met de arbeidsmarktomstandigheden (zeer lage werkloosheid), zal het diversificatiebeleid zich met name richten op het stimuleren van kapitaalintensieve bedrijven/industrieën. De komende jaren zal prioriteit worden toegekend aan het stimuleren van de volgende activiteiten:

- Vrije Zone

In het diversificatieproces is een belangrijke taak weggelegd voor de verdere ontwikkeling van de vrije zone. In dit kader is een masterplan opgesteld dat een verplaatsing van de vrije zone en andere havenactiviteiten van Oranjestad naar Barcadera omvat teneinde Aruba tot economisch handelscentrum van de regio uit te bouwen. Dit omvangrijke project is zeer kostenintensief en de uitvoering zal dan ook meerdere jaren in beslag nemen. Daar staat tegenover dat de voordelen voor de economie evident zijn. Het projectdossier en de op dit project gerichte ontwerp-landsverordening zullen volgens planning nog dit jaar door de Staten worden behandeld, waarna spoedig - na goedkeuring - gestart kan worden met de eerste fase.

- Internationale financiële dienstverlening

Een andere belangrijk aspect in het kader van de beoogde diversificatie is de ontwikkeling van de niet-bancaire financiële sector; de zogenaamde offshore en onshore activiteiten van de lokale trustkantoren. Het belang van deze sector is nu nog enigszins beperkt. Het beleid is erop gericht Aruba te laten uitgroeien tot een internationaal financieel dienstencentrum.

Het is in samenhang met de bevordering van een gediversificeerde economie van eminent belang dat er voorwaarden worden geschapen die het vestigingsklimaat voor investeerders op Aruba aantrekkelijk maken. Met name op dit terrein is een belangrijke taak weggelegd voor de overheid. Hiertoe worden programma's op het gebied van regelgeving voorbereid. Als voorbeeld dient het Nieuw Fiscaal Raamwerk, welk samenstel van regelingen de basis vormt voor onder meer de totstandkoming van een aangepaste Belastingregeling van het Koninkrijk, alsmede de ontwikkeling van nieuwe (fiscale) produkten, zoals captive insurances, mutual funds en offshore leasing faciliteiten.

3. Milieu

Net als elders in de wereld erkent ook Aruba het belang van het behoud van een schoon en gezond milieu. Dit blijkt uit o.a. de invoering van milieuwetgeving, het uitwerken van een milieu-overeenkomst met Coastal Aruba Refinery en de hotelsector. Daarnaast zal een monitoringssysteem worden opgezet om de kwaliteit van de lucht en het water te kunnen inspecteren.
Op korte termijn zal de vuilophaal en afvalverwerking van de huishoudens worden geprivatiseerd en zal een afvalheffing worden geïntroduceerd.
Met het uitroepen van het Parke Nacional Arikok tot natuurreservaat voor flora en fauna, blijft een groot deel van Aruba's natuurgebied behouden. Een gezond milieu verhoogt de toeristische attractiviteit van Aruba.

Voor dit onderdeel worden concreet de volgende programma's in het samenwerkingsprogramma ondergebracht:

- Monitoring lucht- en waterkwaliteit

Met het invoeren van de normatieve milieu wet- en regelgeving (Landsverordening Milieubeheer-LMb) en met het instellen van een monitoringsnetwerk kan het principe 'de vervuiler betaalt' ook op Aruba worden toegepast. Het uiteindelijk doel van dit beleid is het beter beheersen van de vervuiling van lucht en water op Aruba.

- Structuurplan voor de verwerking van afvalwater

Het afvalwaterstructuurplan is een meerjarig integraal investeringsplan om de inzameling, het transport, de behandeling en het hergebruik van het afvalwater van Aruba zodanig te organiseren en te verbeteren om tot een, uit het oogpunt van milieu en volksgezondheid, gewenste situatie te geraken.
Dit komt neer op het zoveel mogelijk elimineren van de lozingen van rioolwater in zee, het zoveel mogelijk aansluiten van huizen en bedrijven op het centrale rioolwaterstelsel, het hergebruiken van het gezuiverde rioolwater in de landscaping, het ontwikkelen van een organisatiestructuur voor het beheer en het onderhoud van het gehele rioolstelsel en het opstellen van een rioolheffingsstelsel.

- Plan voor de kwaliteitsverbetering van de stranden

De problematiek rond de verslechterende kwaliteit van de stranden op Aruba is reeds enige jaren bekend. De kwaliteit van de stranden is van levensbelang voor het toerisme en het milieu en dientengevolge voor de economie van Aruba. De overheid heeft reeds een stappenplan geformuleerd, gebaseerd op de rapporten "Integraal Kustbeheer Aruba" van november 1998 van het Waterloopkundig Laboratorium te Delft en het rapport "Verkennend veldonderzoek Palm Beach ter voorbereiding van een mogelijke saneringsonderzoek" van februari 1999 van de Directie VROM. Het beleid dat hieruit voortvloeit is onderverdeeld in maatregelen op korte termijn voor de oplossing van de meest acute problemen, en maatregelen die op een iets langere termijn noodzakelijk zijn.

4. Wegeninfrastructuur

Om duurzame economische ontwikkeling op het eiland te stimuleren voert de overheid een beleid waarbij het verkeer vlot en veilig kan doorstromen en de bereikbaarheid van de diverse woon- c.q. bedrijfskernen wordt bevorderd. Dit beleid is onderverdeeld in verkeersbeleid buiten en verkeersbeleid binnen Oranjestad.
Het verkeersbeleid buiten Oranjestad richt zich met name op het opheffen van verkeersknelpunten. De plaatsing van verkeersregelinstallaties (VRI) en de bouw van rotondes zijn daarvan een onderdeel. Daarnaast dient vanwege de groei van het aantal motorrijtuigen en de daarmee samenhangende verkeersintensiteit het wegennet structureel te worden opgebouwd. In dit kader zal de aanleg van de Ringweg 3, het tracé vanaf de Luchthaven naar Punta Brabu, uitkomst bieden. De aanleg van deze Ringweg bewerkstelligt een vlotte en veilige verkeersdoorstroming en een betere en vlottere bereikbaarheid van de economische kernpunten. De geprojecteerde Ringweg 3 is van belang voor de geplande verplaatsing van de vrije zone en andere havenactiviteiten van Oranjestad naar Barcadera.
Naast de komst van de voornoemde weg heeft de overheid een verkeerscirculatieplan voor Oranjestad opgesteld met als doel de verkeersafwikkeling vlot en veilig te laten verlopen. Dit plan behelst o.a. het parkeerbeleid, het aanleggen van voetgangersgebieden, het doorvoeren van wijzigingen in het wegennet, zoals de aanleg van rotondes, de verlegging van wegen en de aanpassing van het bestaande éénrichtingsverkeersstelsel.
Ten slotte wordt in het wegeninfrastructuurplan hoge prioriteit gegeven aan het verharden van wegen en het uitvoeren van grootscheepse onderhoud van de bestaande wegen. Dit laatste is van belang om hoge reconstructiekosten in de toekomst te voorkomen.

Onderwijs

Het accent in het onderwijsbeleid blijft de integrale planmatige vernieuwing van de thans gebruikte leerplannen, onderwijsstructuren en –processen in alle fasen in het onderwijs. Dit vernieuwingsbeleid is gericht op het fundamenteel doel om de Arubaanse samenleving steeds beter te ondersteunen. Het onderwijs handhaaft daarmee zijn rol als het belangrijkste maatschappelijk en democratisch instituut voor de werving van kennis en vaardigheden, nodig voor de individuele en collectieve participatie aan de ontwikkeling van Aruba.
Vorm en inhoud van leerprocessen in de samenleving zijn continu aan verandering onderhevig zijn. Dat vereist in de komende jaren toenemende investeringen in de vernieuwing van het onderwijs en in nieuwe open vormen van werving van kennis en vaardigheden. Daardoor kunnen brede lagen van de samenleving actief deel blijven nemen aan de maatschappelijke ontwikkelingen.

De onderwijsinnovatie is een veel omvattend proces dat op verschillende niveaus continu een actieve en visionaire leiding vergt. De inhoudelijke, programmatische, personele en financiële aspecten van de verschillende innovatieprojecten, vragen om een steeds intensievere

coördinatie om het rendement van alle inspanningen en investeringen te maximaliseren en veilig te stellen.

De vernieuwing van het lager beroepsonderwijs (EPB) heeft een volledige cyclus doorgemaakt. In dit kader zijn twee grote EPB scholen te Hato en te San Nicolas gebouwd. Het innovatieprogramma voor het middelbaar beroepsonderwijs (EPI) bevindt zich in een vergevorderd stadium. Gewerkt wordt aan de verdere scholing van de leerkrachten en de opbouw van de managementstructuur. De doorstroming van de leerlingen van het EPB naar het EPI vereist de nodige ruimtelijke faciliteiten. Het is in dit verband van belang op korte termijn te starten met de bouwactiviteiten.
Het vernieuwingsprogramma van het kleuter- en basisonderwijs, PRIEPEB, zal binnenkort zijn strategisch plan voor de implementatie van de voorgestelde vernieuwing presenteren. Het programma bestaat o.a. uit de vernieuwing van het curriculum, kleinere klassen en de introduktie van het Papiamento als instruktietaal.

Het project "Traimerdia", de naschoolse opvang voor kinderen van het kleuter- en basisonderwijs, heeft als doel de naschoolse centra zoveel mogelijk uit te breiden.
Het vernieuwingsprogramma voor het Algemeen Voortgezet Onderwijs (SHA) voor de MAVO, HAVO en VWO bevindt zich in de fase van uitwerking. Het SHA programma dient te voorzien in de toekomstige behoeften. Er is inmiddels een aanvang gemaakt met de curriculaire uitwerking van de voorstellen, terwijl de scholing van leerkrachten geïntensiveerd zal worden voortgezet.
Bij de onderwijzersopleiding (IPA) zullen de aanbevelingen voor de vernieuwing, die in nauwe samenwerking met de Nederlandse HBO-Raad tot stand zijn gekomen, worden ingevoerd. Daarnaast zal de Universiteit van Aruba de mogelijkheden voor vervolgopleidingen voor onderwijzers onderzoeken.

In samenhang met de voortzetting en versterking van het onderwijsvernieuwingsproces middels de vorengenoemde innovatieprogramma's PRIEPEB, EPB, EPI, SHA en IPA[6], zullen andere specifieke vernieuwingsactiviteiten plaats vinden binnen of in nauwe samenwerking met deze projectorganisaties. Als voorbeelden dienen de introductie van de vakken Informatie Technologie, versterking taalonderwijs (Papiamento, vreemde talen), versterking "interne begeleiding" van leerlingen, gezondheidsonderwijs (bijv. antirookprogramma's op school), stimulering tijdige en bewuste beroepskeuze en stimulering creatieve expressie.

Naast de introductie van het veelomvattend vernieuwingsproces is het voor het onderwijsbeleid van belang op diverse terreinen onderzoek te doen om zodoende tijdig te kunnen anticiperen op veranderde maatschappelijke omstandigheden. Voorbeelden hiervan zijn het onderzoek naar de lange termijn personeelsbehoefte en het evaluatie-onderzoek naar het gevoerd onderwijsvernieuwingsbeleid op Aruba en de Nederlandse Antillen. Dit laatste onderzoek wordt verricht door de OECD.

Een van de grote knelpunten in het onderwijs is het feit dat de huisvesting niet meer voldoet. Met name de explosieve bevolkingsgroei, waarnaar reeds eerder in dit hoofdstuk is gerefereerd, leidt thans tot een situatie waarbij het prioriteit verdient de onderwijshuisvesting uit te breiden. Het programma voorziet derhalve in de behoefte voor de uitbreiding en nieuwbouw van scholen in het basis- en voortgezet onderwijs.

---

[6] PRIEPEB, Projecto Inovacion di Enseñanza Preparatorio y Basico (innovatie kleuter- en lager onderwijs), EPB, Enseñanza Profesional Basico (vgl. LBO), EPI, Enseñanza Profesional Intermedio (vgl. MBO), SHA, Stuurgroep Herstructurering Algemeen Voortgezet Onderwijs (MAVO, HAVO en VWO) en IPA, Instituto Pedagogico Arubano (vgl. PABO)

Volksgezondheid

Een adequaat niveau van gezondheidszorg is een belangrijke voorwaarde voor het welzijn van de Arubaanse bevolking en het realiseren van duurzame economische ontwikkeling. Het Daarnaast is het niveau van de gezondheidszorg een belangrijk kwaliteitselement van het toeristisch produkt. Om deze redenen verdient de gezondheidszorg, als één van de basisvoorzieningen, bijzondere aandacht. Het beleidsprogramma van de overheid is gericht op een voor iedereen toegankelijke, kwalitatief hoogstaande en betaalbare gezondheidszorg. Ten aanzien van de kwaliteit van de gezondheidszorg heeft de overheid een toezichthoudende taak, die met zich meebrengt dat de overheid voorwaarden dient te scheppen ter waarborging van die kwaliteit.
In dit kader wordt aandacht gevraagd voor de volgende maatregelen:

- De bestrijding van de drugsproblematiek. Naast de structurele drugsbestrijding in Koninkrijksverband (Kustwacht) dienen de negatieve gevolgen van de drugsproblematiek op de samenleving van Aruba te worden aangepakt. De drugsproblematiek is nauw verbonden met criminaliteit en zij vormt een bedreiging voor de veiligheid van de burgers en de kwaliteit van het toeristisch produkt. Om dit probleem te beteugelen is een programma ontwikkeld. Preventieve voorlichtingscampagnes op de scholen en in de media zijn in voorbereiding. Voor de verbetering van de infrastructuur voor de verslavingszorg, heeft het programma daarnaast tot doel rehabilitatiecentra op te zetten of te verbeteren, waarbij gekozen wordt voor een laagdrempelige opvang voor zowel de problematische dakloze drugsgebruiker als de reguliere verslaafde. Daarnaast houdt het programma rekening met maatregelen om de resocialisatie en reïntegratie van de cliënten als volwaardige burgers in de maatschappij te bevorderen, door o.a. het ontwikkelen van opleidingsprogramma's en het aanbieden van geschikte huisvesting. Met de coördinatie van het totale programma is de Nationale Drugscoördinator belast.

- Het intensief inspecteren van medische instellingen, preventiemaatregelen tegen het uitbreken van besmettelijke ziekten en het voortdurend bijscholen van het personeel in de medische sector;

- De verbetering van het medisch centrum in San Nicolas. Het aanbod van medische voorzieningen die door de overheid worden aangeboden is niet evenredig verdeeld over alle districten van Aruba. De voorzieningen concentreren zich thans in Oranjestad en omgeving. Teneinde de gezondheidsvoorzieningen te verbeteren en beter toegankelijker te maken, zijn aanpassingen van het medisch centrum in San Nicolas gewenst.

- De uitbreiding van het Psychiatrisch Ziekenhuis. Het huidige Psychiatrisch Algemene Arubaanse Ziekenhuis (PAAZ) is al geruime tijd voor 100% bezet. Er zijn nauwelijks of geen plaatsingsmogelijkheden voor nieuwe patiënten. Het beleid is om de PAAZ op korte termijn uit te breiden, in het bijzonder voor de onder curatele gestelden met een psychiatrische stoornis.

4.3. De inhoud van het jaarprogramma 2000

De in dit rapport opgenomen voorstellen voor het jaarprogramma 2000 vormen het beleidsmatig kader voor de bestedingen van de middelen in het FDA in het jaar 2000.

Met de uitvoering van de voorstellen is een bedrag gemoeid van circa Afl. 28 miljoen.

De werkgroep stelt voor het jaar 2000 als een overgangsjaar te beschouwen. In het jaarprogramma 2000 is gekozen voor projecten die bestekgereed zijn en nog in 2000 kunnen worden uitgevoerd. Voor 2001 zal aansluiting worden gezocht bij de nadere uitwerking van de voorstellen voor het meerjarige samenwerkingsprogramma zoals beschreven in paragraaf 3.2.

Als onderdeel van het samenwerkingsprogramma geeft Aruba met de beschikbare middelen in het jaar 2000 prioriteit aan de uitvoering van de volgende beleidsonderdelen.

Kwaliteit van bestuur

1. Automatiseringsprogramma's gericht op de efficiencyverbetering van de overheid

Ter verbetering van de bestuurlijke informatievoorziening dienen overheidsbreed diverse projecten te worden uitgevoerd, o.a. op het gebied van de integratie en/of samenhang van informatiesystemen tussen afzonderlijke diensten en afdelingen. Naast een aantal kleinschalige projecten, zal het accent voornamelijk liggen op de ministeries van Financiën (de Belastingdienst) en Justitie en Publieke Werken.

Met dit onderdeel van het jaarprogramma is een investering gemoeid van circa Afl. 1 miljoen.

2. Reorganisatie Korps Politie Aruba

In de komende jaren zal de beleidsnota "Un cuerpo policial Aruba pa Siglo 21" van het Korps Politie Aruba (KPA), mede in het licht van het regeerprogramma, worden uitgevoerd. Het uitgangspunt in de beleidsnota is intensivering en verbetering van de leefbaarheid in de bario's en de veiligheid van de Arubaanse burger. Daarnaast is een veilig en leefbaar Aruba van groot belang voor de toeristische sector en het investeringsklimaat.
Hierbij zal de bestrijding van geweldscriminaliteit de aandacht voor andere vormen van onveiligheid niet wegnemen. Aandacht bestaat ook voor de verkeersveiligheid: jaarlijks vallen er vele slachtoffers als gevolg van de onveiligheid in het verkeer. Daar waar het gaat om de verbetering van de informatievoorziening en de communicatie en de aanschaf van materieel, wordt er voor gekozen een deel van deze financiering onder te brengen in het jaarprogramma voor het jaar 2000.

Met dit onderdeel van het jaarprogramma is een investering gemoeid van circa Afl. 2 miljoen.

Duurzame economische ontwikkeling

1. Bewegwijzeringsplan

Als onderdeel van de kwaliteitsverbetering van het toeristisch produkt is gekozen voor de optimalisering van de bewegwijzering naar voornamelijk de toeristische attracties.

Met dit onderdeel van het jaarprogramma is een investering gemoeid van circa Afl. 1,2 miljoen.

2. Structuurplan voor de verwerking van afvalwater

In het jaarprogramma 2000 heeft het in uitvoering nemen van een aantal onderdelen van dit plan prioriteit:
De centrale doelstelling van dit plan is het uit milieuoverwegingen terugdringen van de overstort van afvalwater in zee. Dit plan behelst het uitbreiden en upgraden van de hoofdtransportleiding, het optimaliseren van rioolwaterzuiveringsinstallaties, collecteursriolen en pompgemalen. Het einddoel van dit programma is dat in de eindfase van het project alle huizen kunnen worden aangesloten op de riolering en er een gescheiden afvoersysteem voor hemelwater en afvalwater is gerealiseerd.
Delen van dit plan zijn reeds in uitvoering genomen. In het belang van de continuering wordt voor 2000 voorgesteld de volgende onderdelen van het plan te financieren:

- de tweede fase van de aanleg van de geprojecteerde hoofdtransportleiding. Hiermee is een investering gemoeid van Afl. 1,4 miljoen.
- de aansluiting van de riolering van de wijken Cas Paloma en Simeon Antonio op het collecteursriool nabij de luchthaven. De kosten van dit onderdeel worden geraamd op Afl. 0,7 miljoen.
- de bouw van een rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) te Zeewijk, San Nicolas. Hiermee is een investering gemoeid van Afl. 0,5 miljoen.

Met dit onderdeel van het jaarprogramma is een investering gemoeid van circa Afl. 2,6 miljoen.

3. Problematiek van de stranden

Om te komen tot een snelle kwaliteitsverbetering van de stranden dient nog dit jaar een aanvang te worden gemaakt met de uitvoering van het geformuleerde stappenplan voor het kustbeheer, zoals vervat in de rapporten "Integraal Kustbeheer Aruba" en "Verkennend veldonderzoek Palm Beach ter voorbereiding van een mogelijke saneringsonderzoek". De eerste fase zal voornamelijk bestaan uit saneringswerkzaamheden.

Het stappenplan is onderverdeeld in een aantal maatregelen op de korte termijn ter oplossing van de meest acute problemen en een aantal maatregelen op de langere termijn die vooral gericht zijn op het introduceren van Integraal Kustbeheer. De financiering van het Integraal Kustbeheer zal via een public-private partnership constructie moeten plaatsvinden in samenwerking met de hotels.

Voorgesteld wordt de maatregelen op de korte termijn voor financiering uit het fonds in aanmerking te laten komen. Het betreft de volgende maatregelen:

- het verwijderen van afgedekt, aangespoeld zeewier en het aanvullen van de stranden met nieuw, schoon strandzand;
- het uitvoeren van een onderzoek naar de hoeveelheid te verwijderen stankveroorzakend slib en de wijze waarop dit verwijderd zou kunnen worden.

Met dit onderdeel van het jaarprogramma is een investering gemoeid van circa Afl. 1 miljoen.

Onderwijs

Onderwijs vormt een belangrijke sector in de samenwerkingsrelatie. De veranderende maatschappelijke en economische omstandigheden maken dat investeringen in het onderwijs blijvende aandacht behoeven. De onderwijssector zit midden in een hervormingsproces om beter aansluiting te vinden bij de behoefte van het bedrijfsleven en de samenleving. Dit proces gaat gepaard met omvangrijke investeringen; niet alleen op het gebied van innovaties in het onderwijs-systeem (methoden en technieken) maar mede vanwege de groeiende bevolking ook op het terrein van de uitbreiding van het aantal scholen en/of klaslokalen.

Door de groei van het aantal studenten in het bijzonder het basisonderwijs zullen er verschillende nieuwe scholen en nieuwe klassen bij de bestaande scholen in een aantal groeiende woonwijken worden gebouwd. Deze uitbreiding zal via een structureel planmatig kader aangepakt dienen te worden om de kwaliteit en de continuïteit in het onderwijs te kunnen waarborgen. Het is noodzakelijk om met ingang van 2000 een deel van de financiering van de bouw van scholen in de programmafinanciering te betrekken. Hierbij genieten de bouw van twee nieuwe gebouwen van de EPI (middelbaar beroepsonderwijs) en de bouw van de Emmaschool (speciaal basisonderwijs) prioriteit.

De kosten hiervan luiden als volgt:
- de bouw van twee nieuwe gebouwen EPI, bestaande uit o.a. 11 klaslokalen, berging, ruimte voor docenten, het hoofd en het archief, ten bedrage van circa Afl. 6,2 miljoen
- de bouw van de Emmaschool (14 klassen) ten bedrage van circa Afl. 4,8 miljoen.

Met dit onderdeel van het jaarprogramma is een investering gemoeid van circa Afl. 11 miljoen.

Volksgezondheid

1. Bestrijding drugsproblematiek

Belangrijk onderdeel van het programma voor bestrijding van de drugsproblematiek is de groeiende behoefte om de rehabilitatiemogelijkheden voor drugsverslaafden op Aruba aan te passen. Een aantal verslaafden gaat naar de Verenigde Staten en Nederland voor behandeling. Voor de overgrote meerderheid van de drugsverslaafden zijn er op Aruba te beperkte mogelijkheden om behandeld te worden. Een rehabilitatiecentrum vormt een essentieel onderdeel van de behoefte aan het verbetering van de infrastructuur voor de verslavingszorg. Doel van dit instituut is een laagdrempelige opvang voor zowel de problematische dakloze drugsgebruiker als de reguliere verslaafde, waarbij middels het programma aanbod (resocialisatie en reïntegratie) de cliënten als volwaardige burgers teruggeplaatst kunnen worden in de maatschappij. Om te voorkomen dat het opvangprobleem en de overlast veroorzaakt door de verslaafden escaleert zal op zeer korte termijn een aanvang gemaakt moeten worden met de bouw van het rehabilitatiecentrum Centro Dakota.

Met dit onderdeel van het jaarprogramma is een investering gemoeid van circa Afl. 5 miljoen.

2. Uitbreiding en reorganisatie PAAZ

Met de sterke groei van de economie en de welvaart op Aruba is ook de agressie, stress en depressie onder de bevolking toegenomen.

Het huidige Psychiatrisch Algemene Arubaanse Ziekenhuis (PAAZ) is al geruime tijd voor 100% bezet. Er zijn nauwelijks of geen plaatsingsmogelijkheden voor nieuwe patiënten. Het beleid is om de PAAZ op korte termijn uit te breiden, in het bijzonder voor de onder curatele gestelden met een psychiatrische stoornis. Voor de financiering van de bouw van de nieuwe vleugel zal een beroep worden gedaan op het fonds. De exploitatie van de neuwe vleugel zal worden gefinancierd uit Arubaanse begrotingsmiddelen.

Met dit onderdeel van het jaarprogramma is een investering gemoeid van circa Afl. 2,7 miljoen.

3. Aanpassing Centro Medico te San Nicolas

Het aanbod van medische voorzieningen die door de overheid worden aangeboden is niet evenredig verdeeld over alle districten van Aruba. De voorzieningen concentreren zich thans in Oranjestad en omgeving. Teneinde de gezondheidsvoorzieningen te verbeteren en beter toegankelijker te maken, zijn aanpassingen van het medisch centrum in San Nicolas gewenst. Voor de financiering zal een beroep worden gedaan op het fonds. De exploitatie zal worden gefinancierd uit Arubaanse begrotingsmiddelen.

Met dit onderdeel van het jaarprogramma is een investering gemoeid van circa Afl. 1,5 miljoen.

Samenvatting Samenwerkingsprogramma's

Prioriteitsterreinen	Meerjarig programma (2000-2004)	Jaarprogramma 2000
1. Kwaliteit van bestuur	*Invoeren aanbevelingen Rapport Calidad:* • Integriteitstrainingen • Invoeren regelgeving • Kwaliteitsverbeteringen administratief apparaat • Verbeteren serviceverlening *Herstructureringsprogramma voor de overheidsfinanciën:* • Optimalisatie overheidsinkomsten c.q. • Versterking Belastingdienst • Verlaging overheidsuitgaven • Sanering overheidsschuld *Verhogen automatiseringsgraad overheid* *Rechtshandhaving:* • Versterking Openbaar Ministerie • Aanpassing KIA • Reorganisatie KPA	Accenten liggen bij ministerie van Financiën en Justitie en Publieke werken Onderdelen van het reorganisatieplan KPA
2. Duurzame economische ontwikkeling	*Versterken toerisme:* • Promotie van Aruba • Verbetering infrastructuur • Behoud van cultureel erfgoed • Verdere ontwikkeling Parke Nacional Arikok • Bevorderen cruise-activiteiten *Diversificatie van de economie:* • Stimulatie andere economische activiteiten • Bevordering van een gunstig vestigingsklimaat *Milieu:* • Monitoring lucht- en waterkwaliteit • Structuurplan voor de verwerking van afvalwater • Kwaliteitsverbeteringsplan stranden *Infrastructuur:* • Wegenplan voor de bevordering van een betere verkeersdoorstroming en de kwaliteitsverbetering van het wegennet	Bewegwijzeringsplan Onderdelen afvalverwerkingsstructuurplan Saneringsonderzoek en saneringswerkzaamheden stranden
3. Onderwijs	Bouw- en innovatieprogramma Onderwijs	Bouw delen EPI en Emmaschool
4. Gezondheidszorg	Programma gericht op een beter toegankelijke, kwalitatief hoogstaande en betaalbare gezondheidszorg	Aanpassing PAAZ en Centro Medico te San Nicolas

4.4. Het jaarlijks beleidsoverleg

Het vaststellen van het meerjarig samenwerkingsprogramma en de daarvan afgeleide jaarprogramma's vindt plaats tijdens een jaarlijks beleidsoverleg tussen de regeringen van Aruba en Nederland.
De besluitvorming tussen beide regeringen over de samenwerking tussen Aruba en Nederland moet zoveel mogelijk plaatsvinden tijdens het jaarlijks beleidsoverleg. Dat maakt een integrale afweging van de inzet van de beschikbare middelen mogelijk. Het gaat vooral om de volgende punten:

- de bevindingen over het afgelopen jaar;
- de (gewijzigde) inhoud van het meerjarig samenwerkingsprogramma;
- de inhoud van het jaarprogramma voor het daaropvolgende jaar;
- de storting van de afgesproken tranches in het FDA in het daaropvolgende jaar;
- de besteding van de overige middelen die betrekking hebben op Aruba.

De besluitvorming tussen de Arubaanse en de Nederlandse regering zal jaarlijks ambtelijk worden voorbereid. Bij de voorbereiding wordt onder meer gebruik gemaakt van financiële verantwoordings- en beleidsinformatie door het FDA.

Vanwege de samenhang met de begrotingen van beide landen stelt de werkgroep voor het jaarlijkse beleidsoverleg in het laatste kwartaal plaats te laten vinden.

4.5. Technische samenwerking

Technische samenwerking is de overdracht van ideeën, kennis, technologieën of vaardigheden teneinde economische ontwikkeling te bevorderen. De instrumenten van technische samenwerking zijn: toegang tot training, inzet van externe deskundigen, advisering en onderzoek.

De inzet van technische samenwerking in het kader van de ontwikkeling van Aruba is een verantwoordelijkheid van Aruba. In de praktijk maakt Aruba vaak gebruik van Nederlandse deskundigen. De beslissing om deze deskundigen ter beschikking te stellen (en te financieren) lag tot dusverre bij Nederland.

Het verminderen van de Nederlandse detailbemoeienis bij de overheidsprojecten, zou evenzeer moeten gelden voor de technische samenwerking. De beslissing om gebruik te maken van technische samenwerking, dient zoveel mogelijk in en door Aruba genomen te worden.
Wanneer de beslissing over het gebruik maken van technische samenwerking in handen is van Aruba, betekent dit vanzelfsprekend dat Aruba ook niet-Nederlanders kan aanzoeken. Vergroting van de mogelijkheden voor recrutering van deskundigen kan een kwaliteitsverbetering tot gevolg hebben.

De technische samenwerking zou zoveel mogelijk moeten worden gebruikt ter uitvoering van het tussen Aruba en Nederland overeen te komen samenwerkingsprogramma.
Een aanvraag voor technische samenwerking op basis van het tussen de regeringen van Aruba en Nederland overeengekomen samenwerkingsprogramma waarvoor een financieringsverzoek is ingediend bij de AIB, zou moeten worden gefinancierd uit het FDA. Op aanvraag neemt het FDA hierover een beslissing. Nederland kan op verzoek van het FDA een bemiddelende rol spelen bij het ter beschikking stellen van deskundigen.

Gezien de in Nederland aanwezige kennis en ervaring van de procedures inzake de uitzending van Nederlandse deskundigen, beveelt de werkgroep aan dat het ministerie van

BZK en het FDA in onderling overleg afspraken maken om in voorkomende gevallen zo efficiënt en effectief mogelijk samen te werken.

In overige gevallen - waarin er geen sprake is van een aanvraag voor technische samenwerking in het kader van uitvoering van het samenwerkingsprogramma - beveelt de werkgroep aan dat een aanvraag voor technische samenwerking niet bij het FDA, maar bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties kan worden ingediend.
De aanvraag bij het ministerie van BZK kan alleen dan worden gehonoreerd indien hiervoor budgettaire ruimte bestaat binnen de NLG 270 miljoen die ter beschikking staan voor 'overige aktiviteiten die betrekking hebben op Aruba' (zie hoofdstuk 8).

4.6. Non-gouvernementele organisaties

Non-gouvernementele organisaties (NGO) - het particuliere initiatief - zijn in Aruba van oudsher actief op het terrein van maatschappelijke ontwikkeling. Uit hoofdstuk IV van de Rijksbegroting worden in Aruba twee NGO's bekostigd, te weten Cede Aruba en UNOCA. Zowel Aruba als Nederland zijn van mening dat beide NGO's goed functioneren en dat financiering in de toekomst moet worden voortgezet.

De financiering van beide NGO vindt plaats op basis van door de Nederlandse regering goedgekeurde beleidsplannen. De concrete besteding van de toegekende middelen is een verantwoordelijkheid van de NGO zelf (na goedkeuring van het beleidsplan behoeven geen projectaanvragen meer bij de donoren te worden ingediend).
Deze taak zou in de toekomst bij het FDA moeten worden gelegd. Dat sluit aan bij de hoofdgedachte van de nieuwe samenwerkingsrelatie om de besluitvorming over de samenwerkingsmiddelen op afstand van Nederland te zetten en de verantwoordelijkheid voor de besteding van de samenwerkingsmiddelen bij Aruba te leggen.

Het FDA is verplicht beide NGO's financieel te ondersteunen op basis van door het FDA goed te keuren beleidsplannen.

De financiering door het FDA zou niet reeds met ingang van 2000 plaats moeten vinden. Het FDA dient zich namelijk op haar nieuwe taken voor te kunnen bereiden. Dat vergt tijd. De werkgroep stelt dan ook voor om de bijdragen voor beide NGO gedurende de jaren 2000 en 2001 vanuit hoofdstuk IV van de Nederlandse Rijksbegroting te bekostigen. Met ingang van 2002 zouden Cede Aruba en Unoca uit het samenwerkingsfonds moeten worden bekostigd. De tijdelijke financiering vanuit hoofdstuk IV van de Nederlandse Rijksbegroting komt ten laste van de NLG 270 miljoen die ter beschikking staan voor overige activiteiten die betrekking hebben op Aruba.

Hoofdstuk 5. De financiering van de samenwerkingsprogramma's

5.1. De bijdragen van Aruba en Nederland

De financiering van de samenwerkingsprogramma's in de periode 2000-2009 vindt plaats uit het FDA. Het fonds wordt gevuld door jaarlijkse bijdragen van Aruba en Nederland. De jaarlijkse storting van Nederland in het fonds neemt af, terwijl die van Aruba toeneemt, zodat Aruba na een periode van 10 jaar financieel op eigen benen staat.

De werkgroep stelt voor het volgende stortingsschema te hanteren (beide landen storten in hun eigen valuta):

Jaar	Bijdrage Nederland aan FDA	Bijdrage Aruba aan FDA
2000	22 miljoen	03 miljoen
2001	26 miljoen	06 miljoen
2002	28 miljoen	09 miljoen
2003	30 miljoen	12 miljoen
2004	29 miljoen	15 miljoen
2005	25 miljoen	19 miljoen
2006	21 miljoen	23 miljoen
2007	17 miljoen	27 miljoen
2008	13 miljoen	31 miljoen
2009	09 miljoen	35 miljoen
Totaal	**NLG 220 miljoen**	**AWG 180 miljoen**

5.2. Procedure ten aanzien van de jaarlijkse stortingen

Tijdens het jaarlijkse beleidsoverleg tussen beide regeringen in het laatste kwartaal van enig jaar wordt goedkeuring gegeven voor het storten van de onder paragraaf 5.1. aangegeven tranche voor het daaropvolgende jaar. Storting vindt plaats in januari van het daaropvolgende jaar op een rekening van het land Aruba bij de Centrale Bank van Aruba. Het FDA is als enige bevoegd om over deze rekening te beschikken.

Goedkeuring tijdens het jaarlijkse beleidsoverleg vindt plaats mede op basis van de volgende rapportages:

- een goedkeurende accountantsverklaring over de rechtmatige besteding van de bijdragen van Aruba en Nederland;
- een beleidsverslag van het FDA over de activiteiten in het voorafgaande jaar.

5.3. Eigendom van de middelen in het fonds

Het eigendom van de middelen in het fonds berust bij het land Aruba. Het FDA is als enige gerechtigd te beschikken over de middelen van het fonds.

5.4. Procedure bij mogelijk onderbesteding

De inhoud van het samenwerkingsprogramma biedt een voldoende waarborg dat de in het fonds gestorte middelen overeenkomstig het jaarlijkse stortingsschema worden uitgegeven. In het fonds dient een garantie te worden ingebouwd dat de in het fonds gestorte middelen ook daadwerkelijk tot besteding komen. De in het fonds gestorte middelen dienen immers te leiden tot concrete uitgaven ten behoeve van Aruba.

Het uitgangspunt bij de voorgestelde procedure is dat de middelen die door beide regeringen in het fonds zijn gestort, een bestemming krijgen binnen het fonds. De facto betekent dit dat bij een mogelijke onderbesteding in enig jaar (t) de middelen binnen het fonds meegenomen kunnen worden naar het daaropvolgende jaar (t+1). Of er sprake is van besteding van de middelen in enig jaar wordt geconstateerd op basis van aangegane, contractuele verplichtingen.
In het daaropvolgende jaar (t+1) zullen de meegenomen middelen moeten worden uitgegeven. In het jaarlijkse beleidsoverleg zullen daarover afspraken worden gemaakt. Mocht in dat overleg blijken dat een aanwending van de meegenomen middelen in het daaropvolgende jaar (t+1) binnen het fonds niet mogelijk is, dan zal overeenstemming tussen beide regeringen moeten worden bereikt over een bestemming van de meegenomen middelen buiten het fonds.

5.5. Sancties

Mocht er sprake zijn van een onrechtmatige of ondoelmatige besteding van de middelen in het fonds, dan bestaat er voor beide regeringen een mogelijkheid om sancties uit te oefenen. Voordat tot een dergelijke sanctie wordt besloten, zullen beide landen in goed overleg trachten een oplossing te vinden voor de ontstane problemen.

Het constateren of er sprake is van een onrechtmatige of ondoelmatige besteding kan plaatsvinden aan de hand van de accountantscontroles, de beleidsmatige verslagen van het FDA en de uitgevoerde evaluaties en reviews.

Wat de financiële bijdragen aan de samenwerkingsprogramma's betreft, bestaan deze sancties in het uiterste geval in het opschorten van de jaarlijkse stortingen in het fonds en het terugvorderen van de aan het fonds verstrekte bijdragen.

Tot een dergelijke sanctie kan bijvoorbeeld worden overgegaan indien er geen goedkeurende accountantsverklaring kan worden overlegd. Daarnaast zouden stortingen kunnen worden opgeschort indien er tussen beide regeringen geen overeenstemming is bereikt over de inhoud van het meerjarige programma en de daarvan afgeleide jaarprogramma's.

Hoofdstuk 6 De inrichting en werking van het fonds

6.1. De juridische structuur van het fonds

Het fonds is een stichting. De werkgroep heeft gekozen voor deze rechtsvorm om een aantal redenen:

- een aparte juridische entiteit versterkt de onafhankelijkheid van het fonds;
- het ideële karakter van de stichtingsvorm (het ontbreken van een winstoogmerk);
- de flexibiliteit van de stichtingsvorm. De stichting kan worden gebonden aan instructies en toezicht van Aruba en Nederland. Bestuurders van de stichting kunnen worden benoemd en ontslagen door beide landen.

6.2. Het bestuur van het fonds

Het bestuur van de stichting beslist over de toewijzing van de middelen en houdt toezicht op de directie van het fonds. Het bestuur bestaat uit drie leden. De landen benoemen elk een bestuurder na onderling overleg. Gezamenlijk benoemen de landen de derde bestuurder, tevens voorzitter. De voorzitter is een ingezetene van het land Aruba.

6.3. De directie van het fonds

De directie van het fonds heeft het dagelijks beheer over het fonds en adviseert het bestuur over de toewijzing van de middelen. De directie van het fonds wordt gevoerd door de Aruban Investment Bank N.V. Hiertoe zal een beheersovereenkomst tussen de stichting FDA en de AIB worden afgesloten.
De directie is verantwoordelijk voor:

- Het ontvangen en registreren van ingediende projectvoorstellen;
- Het uitvoeren van een objectieve projectanalyse;
- Het adviseren van het bestuur over de financiering van projectvoorstellen;
- Het uitvoeren van projecten, incl. het uitoefenen van toezicht op de projecten;
- Het uitvoeren van een financiële verantwoording, incl. accountantscontrole;
- Het opstellen van kwartaalrapportages en een jaarverslag;
- Het informeren van beide regeringen over de stand van zaken FDA.

6.4. Middelenbeheer

De jaarlijkse bijdragen van Aruba en Nederland worden gestort op een rekening bij de Centrale Bank van Aruba die op naam staat van het Land Aruba. Het FDA is als enige gerechtigd over deze middelen te beschikken.
De jaarlijkse bijdragen vinden plaats in Nederlandse guldens en Arubaanse florijnen.

6.5. De vergoeding van de AIB

De vergoeding van de AIB wordt jaarlijks in het laatste kwartaal vastgesteld in de vorm van een vast bedrag. Bij het vaststellen van de vergoeding wordt gebruik gemaakt van de volgende elementen:

- Een gedeelte van de vergoeding wordt gebaseerd op de omvang van de jaarlijkse stortingen in het fonds. Over het jaarlijks te storten bedrag wordt een beheersvergoeding van 1,5% berekend, met een minimum van Afl. 300.000,= per jaar.

- Per projectaanvraag brengt de A.I.B. een vergoeding in rekening van Afl. 850,= per dossier.
- Het capaciteitsbeslag van het management, de controle, de rapportage, de accounting, de huisvesting, de automatisering en de benodigde externe consultants.

Eenmaal per drie jaar zal bezien worden of bovenstaande procedure dient te worden herzien, ten eerste na tweeëneenhalf jaar in het najaar van 2002.

De AIB is gemachtigd het vaste bedrag te verrekenen met de in januari van enig jaar door Aruba en Nederland te storten bedragen.

De vergoeding van de AIB wordt mede bekostigd uit het rendement van de door Aruba en Nederland op een rekening van de Centrale Bank van Aruba gestorte jaarlijkse bijdragen. De stichting FDA is gerechtigd de middelen, rekening houdend met de verwachte uitgaven in enig jaar, op spaardeposito's bij solide banken onder te brengen. Een voorstel hieromtrent zal jaarlijks ter goedkeuring aan het bestuur van het fonds worden voorgelegd.

6.6. De procedureregels voor het fonds

In deze paragraaf wordt aangegeven hoe het indienen van projecten bij het FDA plaatsvindt, op welke wijze projectaanvragen worden beoordeeld en hoe de uitvoering en het toezicht op de projecten is geregeld.

De werkgroep heeft aangegeven hoe het indienen van projecten bij het FDA plaatsvindt, op welke wijze projectaanvragen worden beoordeeld en hoe de uitvoering en het toezicht op de projecten is geregeld. Over de definitieve inhoud van de proceduregels dient op zeer korte termijn nog enig overleg plaats te vinden tussen de AIB en de donoren van het fonds.

6.6.1. Het indienen van projecten

1. Het Land Aruba dient de projectvoorstellen in.

2. Ten behoeve van de goedkeuring van een projectvoorstel dient een projectdossier te worden gemaakt, waarvan de volgende onderdelen deel uitmaken:

- Achtergrondinformatie;
- Doelstellingen;
- Motivatie;
- Uitvoerende organisaties;
- Activiteiten;
- Planning van de uitvoering;
- Begroting;
- Financiering;
- Organisatie en beheer;
- Exploitatiekosten.

6.6.2. Het beoordelen van projecten

De medewerkers van het fonds toetsen het project aan de hand van het meerjarig samenwerkingsprogramma en het daarvan afgeleide jaarprogramma en de onderstaande criteria. Vervolgens wordt het voorstel met advies van de directie van het fonds ter fiattering voorgelegd aan het bestuur van het fonds. Gedurende het overleg van het fonds (minimaal

1x per kwartaal) wordt een project goedgekeurd of afgewezen. De goedkeuring wordt schriftelijk bekend gemaakt aan het Land Aruba.

De medewerkers van het FDA toetsen een projectaanvraag aan de hand van de volgende criteria:

1. Relevantie

1. De doelgroepen zijn helder en duidelijk geïdentificeerd.
2. De problemen van de doelgroepen zijn helder en duidelijk beschreven.
3. De probleemanalyse is zorgvuldig en volledig.
4. De ontwikkelingsdoelstellingen maken duidelijk waarom het project/programma belangrijk is voor de Aruba.
5. De project/programma doelstellingen maken duidelijk welke de doelgroepen zijn en welke voordelen met het project/programma voor de doelgroepen zullen worden behaald.
6. De behoefte aan de voorgestelde outputs is helder en duidelijk gedemonstreerd.

2. Haalbaarheid

1. De projectdoelstellingen dragen bij aan en zijn een afgeleide van de doelstellingen van het meerjarige samenwerkingsprogramma en het daarvan afgeleide jaarprogramma;
2. De outputs zijn beschreven als concrete en verifieerbare (te bereiken) resultaten.
3. Alle projectdoelstellingen worden bereikt als alle outputs zijn geproduceerd.
4. Alle outputs komen tot stand als alle activiteiten worden uitgevoerd.
5. Alle activiteiten kunnen worden uitgevoerd met alle inputs.
6. Alle belangrijke externe factoren en voorwaarden zijn duidelijk geïdentificeerd.
7. De risico's verbonden aan het project zijn redelijkerwijs ondervangen en acceptabel.
8. De uitvoerende instanties hebben de capaciteit om het project op te starten en uit te voeren.
9. De financiële haalbaarheid van het project is overtuigend aangetoond.

3. Duurzaamheid

1. Adequate bestuurlijke ondersteuning van de overheid is redelijkerwijs te verwachten.
2. De gekozen technologieën zijn geschikt voor de lokale omstandigheden.
3. Het project produceert geen noemenswaardige negatieve omgevingseffecten.
4. Effectieve betrokkenheid en participatie van de doelgroepen bij het project is voldoende verzekerd.
5. De voordelen van het project zullen een voldoende brede bevolkingsgroep ten goede komen.
6. De betrokken instanties kunnen in staat worden geacht om voldoende follow-up te geven aan het project na oplevering.
7. Er is voldoende zekerheid dat de operationele kosten van de outputs, na oplevering, zijn gedekt.
8. De economische voordelen/baten van de outputs, na oplevering, zullen de economische kosten daarvan overstijgen.

Projecten die niet voldoen aan deze criteria, zullen niet voor financiering in aanmerking komen.

6.6.3. De uitvoering van en het toezicht op de projecten

De uitvoering van projecten geschiedt onder verantwoordelijkheid van de directie van het FDA.
Hierbij gelden de volgende regels:

1. Het toezicht op het uitvoeringsgereed maken, de uitvoering en de directievoering van projecten wordt uitgevoerd door een erkende deskundige aangesteld door het FDA. De taken en bevoegdheden worden vastgesteld in een overeenkomst tussen het FDA en de deskundige.

2. De directie van het fonds verstrekt per kwartaal een voortgangsverslag aan het bestuur van het fonds over de in uitvoering zijnde projecten, onder bijvoeging van de rapportage van de deskundige. Het verslag en de daarbij behorende rapportage omvatten in elk geval:

- Een overzicht van de voortgang der werkzaamheden;
- Een commentaar op de naleving van de bepalingen van de aannemings- en leveringsovereenkomsten, op het bestek en op verder van belang te achten bijzonderheden;
- Een overzicht van de in de betreffende periode per project verrichte betalingen.

3. De toestemming tot gunning, c.q. opdrachtverlening wordt door de directie van het fonds gegeven op advies van de deskundige. In alle gevallen stelt de directie van het fonds de indiener zo spoedig mogelijk in kennis van de uitkomsten van de gunning c.q. opdrachtverlening.

4. De directievoering en het toezicht bij elk project geschiedt door de overheidsdiensten dan wel door onafhankelijke bureaus of instanties, die per project door de opdrachtgever worden aangewezen. De overeenkomst met genoemde bureaus en/of instanties wordt schriftelijk worden aangegaan. Aan overheidsdiensten worden geen adviseursvergoedingen uit het FDA toegekend.

5. Het is noodzakelijk een uiterste datum te bepalen voor de uitvoering van het project. Een mogelijke verlenging van maximaal zes maanden is alleen toegestaan met goedkeuring van het bestuur van het fonds.

6. Na het gereedkomen van een project stelt de directie van het fonds een proces-verbaal van de projectbeëindiging op.

7. Het project wordt in financiële zin beëindigd indien een goedkeurende accountantsverklaring terzake is ontvangen.

6.6.4. Evaluatie

1. In overleg kunnen de regering van Aruba en Nederland besluiten projecten te evalueren. Deze evaluatie kan per project of per sector plaatsvinden en heeft tot doel:

- Te komen tot een adequate sturing van projecten;
- Informatie te verkrijgen die van belang is voor de uitvoering van een vervolgfase of voor de uitvoering van andere projecten;
- Verbetering van communicatie tussen de partijen die bij de uitvoering van de projecten zijn betrokken.

2. De evaluatie geschiedt onder gemeenschappelijke verantwoordelijkheid en op basis van tevoren tussen de partijen overeengekomen afspraken (terms of reference).

3. In onderling overleg worden deskundigen aangewezen die de evaluatie zullen uitvoeren.

4. De deskundigen krijgen toegang tot alle gegevens en plaatsen van voorbereiding en uitvoering van de te evalueren projecten.

5. De deskundigen leggen hun bevindingen vast in een rapport. De inhoud van dit rapport bestaat uit een beschrijving, analyse, conclusies en aanbevelingen op basis van de terms of reference.

6. Het rapport wordt uitgebracht aan de verantwoordelijke ministers van Aruba en Nederland. In het geval van een tussentijdse evaluatie voeren de partijen overleg over de aanbevelingen uit het evaluatierapport ten einde te beoordelen of bijsturing van de projecten noodzakelijk is of op welke wijze een vervolgfase zal worden uitgevoerd.

6.7. Contract met het fonds

De werkgroep is van mening dat de rechten en verplichtingen van het FDA, Aruba en Nederland dienen te worden vastgelegd in een tripartiet contract. Over de inhoud van het contract dient nader overleg plaats te vinden tussen FDA, AIB, Aruba en Nederland. Het contract dient te zijn afgesloten voor inwerkingtreding van het fonds.

In bijlage 4 is opgenomen welke onderwerpen in ieder geval in het contract moeten worden opgenomen.

Hoofdstuk 7 Toezicht en verantwoording

7.1. Algemeen

Het door Aruba en Nederland uit te oefenen toezicht richt zich op de vraag of de verstrekte middelen op een rechtmatige en doelmatige wijze zijn besteed. Of er sprake is van een rechtmatige en doelmatige besteding van de middelen wordt getoetst aan de hand van de volgende criteria:

- de inhoud van het samenwerkingsprogramma en het daarvan afgeleide jaarprogramma;
- overige criteria die het FDA hanteert bij het beoordelen van projectaanvragen. De criteria zijn aangegeven in hoofdstuk 6.

De controle-organen van de Arubaanse en Nederlandse regering krijgen de beschikking over alle informatie die noodzakelijk is om hun wettelijke taken uit te kunnen oefenen. De door het FDA op te leveren verantwoordingsinformatie - bestaande uit een externe accountantsverklaring en een beleidsmatige verantwoording - zal ter hand worden gesteld aan de Centrale Accountantsdienst van het land Aruba en de Accountantsdienst van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De Tweede Kamer der Staten-Generaal en de Staten van Aruba zullen jaarlijks worden geïnformeerd over de inhoud van het samenwerkingsprogramma en het daarvan afgeleide jaarprogramma en de besteding van de middelen in het fonds.

Het uit te oefenen toezicht door het Arubaanse en Nederlandse parlement vindt plaats op twee momenten: vooraf bij het vaststellen van de inhoud van het samenwerkingsprogramma en achteraf bij de financiële en beleidsmatige verantwoording over de besteding van de middelen in het FDA.

7.2. Rapportageverplichtingen

Het FDA is verplicht om jaarlijks aan de donoren van het fonds te rapporteren over de besteding van de middelen in het fonds. De rapportage van het FDA bestaat uit de volgende onderdelen:

- een financiële verantwoording door de externe accountant van het FDA over de rechtmatige besteding van de middelen uit het fonds;
- een beleidsmatige verantwoording door het FDA over de inzet van de middelen en de behaalde resultaten.

Daarnaast is het FDA verplicht een kwartaaloverzicht aan de donoren van het fonds te verstrekken.

De financiële en beleidsmatige rapportages worden gebruikt voor:

- verantwoording richting BZK en het Arubaanse departement van Financiën;
- verantwoording richting Tweede Kamer der Staten-Generaal en de Staten van Aruba;
- de jaarlijkse beleidsdialogen Aruba-Nederland waarin afspraken worden gemaakt over de besteding van de middelen in het FDA.

7.3. Het recht van review

Naast de controle die wordt uitgeoefend door de externe accountant, hebben beide landen te allen tijde toegang tot de administratie van het FDA om indien gewenst zelf controle uit te

oefenen. In casu betreft het eventuele controlewerkzaamheden van de Centrale Accountantsdiensten van Aruba en Nederland. Beide diensten hebben ook het recht van review van de werkzaamheden van de externe accountant van het FDA. Ook de Algemene Rekenkamer van Aruba heeft het recht van review op basis van de rapporten van Centrale Accountantsdienst van Aruba.

7.4. Controleprotocol

Beide landen zullen bij de uit te oefenen controles zoveel mogelijk gebruik maken van dezelfde informatie. Dubbele controles zullen worden vermeden. De door de externe accountant van het FDA uit te voeren controles zullen zijn gebaseerd op basis van een vooraf door beide landen in overleg met de externe accountant van het FDA op te stellen controleprotocol.
Reviews door beide landen zullen zoveel mogelijk in onderling overleg worden uitgevoerd.

7.5. De rol van de Algemene Rekenkamer

De uitgaven van Nederland en Aruba ten behoeve van het FDA vallen onder de reguliere controlemechanismen van de Algemene Rekenkamers van beide landen die betrekking hebben op het controleren van de rechtmatige en doelmatige besteding van overheidsuitgaven.

Hoofdstuk 8 Overige activiteiten

8.1. Inleiding

Tijdens de politieke beleidsdialoog op 11 maart 1999 is afgesproken dat in de periode 2000-2009 in totaal NLG 270 miljoen zal worden besteed aan taken die van belang zijn voor het Koninkrijk en aan overige activiteiten die betrekking hebben op Aruba. Een gedeelte van dit bedrag kan worden aangewend voor schuldsanering (zie hoofdstuk 9).

8.2. Taken die van belang zijn voor het Koninkrijk

Kustwacht
Aruba, Nederland en de Nederlandse Antillen hebben afspraken gemaakt over de inzet van de Kustwacht voor de Nederlandse Antillen en Aruba in een algemene maatregel van rijksbestuur. De drie landen onderschrijven het belang van de Kustwacht voor de maritieme rechtshandhaving en de overige taken die aan de Kustwacht zijn opgedragen. De jaarlijkse begroting die door de rijksministerraad wordt goedgekeurd, bepaalt de omvang van de faciliteiten. De financiering van de organisatie is vastgelegd in afspraken tussen de drie landen van het Koninkrijk. Vanuit hoofdstuk IV van de Nederlandse Rijksbegroting wordt ten laste van de NLG 270 miljoen die ter beschikking staat voor overige activiteiten, een bedrag van NLG 18 miljoen voor de Kustwacht gereserveerd.

Recherchesamenwerkingsteam
Aruba, Nederland en de Nederlandse Antillen hebben in 1996 besloten een recherche-samenwerkingsteam voor Nederlandse Antillen en Aruba op te richten. Nederland stelde mensen en middelen beschikbaar voor dit team, dat opereert in de Nederlandse Antillen en Aruba. Vanuit hoofdstuk IV van de Nederlandse Rijksbegroting wordt ten laste van de NLG 270 miljoen die ter beschikking staat voor overige activiteiten, een bedrag van NLG 24,25 miljoen voor het recherchesamenwerkingsteam gereserveerd.

Belastingrechters
Jaarlijks worden door Nederland belastingrechters uitgezonden naar Aruba. Vanuit hoofdstuk IV van de Nederlandse Rijksbegroting wordt ten laste van de NLG 270 miljoen die ter beschikking staat voor overige activiteiten, een bedrag van NLG 375.000 voor de belastingrechters gereserveerd.

8.3. Overige activiteiten die betrekking hebben op Aruba

Uitfinanciering lopende verplichtingen
De lopende contractuele verplichtingen inzake de overheidsprojecten en de personele samenwerking die zijn aangegaan tot en met 1999 zullen vanuit hoofdstuk IV van de Rijksbegroting worden gefinancierd. Vanuit hoofdstuk IV van de Nederlandse Rijksbegroting wordt ten laste van de NLG 270 miljoen die ter beschikking staat voor overige activiteiten, een bedrag van ongeveer NLG 7 miljoen voor de financierig van lopende verplichtingen gereserveerd.

NIO-rentesubsidies
Aruba heeft bij de Staat der Nederlanden een aantal leningen afgesloten. De Staat der Nederlanden verstrekt ten behoeve van deze leningen een rentesubsidie waardoor de effectieve rente die bij Aruba in rekening wordt gebracht 2.5% bedraagt. Vanuit hoofdstuk IV van de Nederlandse Rijksbegroting wordt ten laste van de NLG 270 miljoen die ter beschikking staat voor overige activiteiten, een bedrag van ongeveer NLG 43 miljoen voor de rentesubsidies gereserveerd.

Non-gouvernementele organisaties

De NGO's UNOCA en Cede Aruba worden in de jaren 2000 en 2001 uit hoofdstuk IV van de Rijksbegroting gefinancierd. Vanaf 2002 vindt financiering plaats uit het FDA. Vanuit hoofdstuk IV van de Nederlandse Rijksbegroting wordt ten laste van de NLG 270 miljoen die ter beschikking staat voor overige activiteiten, een bedrag van ongeveer NLG 5 miljoen voor de tijdelijke financiering van beide NGO's gereserveerd.

8.4. Opbouw NLG 270 miljoen

In tabel 1 is aangegeven welke taken worden bekostigd uit de NLG 270 miljoen en welke bedragen bij benadering hiermee in de periode 2000-2009 zijn gemoeid:

Tabel 1

Activiteit	Geschatte totale kosten 2000-2009
Kustwacht	18.000.000
Recherchebijstandsteam	24.250.000
Belastingrechters	00.375.000
NIO-rentesubsidies	43.138.564
lopende verplichtingen ohp	01.028.726
lopende verplichtingen ps	05.890.499
NGO's in 2000 en 2001	05.000.000
Totaal activiteiten	97.682.789
Totaal beschikbaar bedrag	270.000.000
Restant	172.317.211
Schuldsanering	120.000.000
Restant	52.317.211
Onvoorzien	07.317.211
Vrij besteedbaar	45.000.000

Na aftrek van de NLG 120 miljoen die voor schuldsanering wordt gereserveerd (zie hoofdstuk 9) en een bedrag van NLG 7.3 miljoen onvoorzien, resteert een vrij besteedbaar bedrag van NLG 45 miljoen. De concrete besteding van dit bedrag kan aan de orde komen in het jaarlijkse beleidsoverleg tussen Nederland en Aruba.

In de voorbereiding op het jaarlijkse beleidsoverleg ontvangt Aruba een overzicht van de stand van zaken van de besteding van de NLG 270 miljoen.

8.5. Overige taken die door BZK worden gefinancierd

Naast de in paragraaf 8.2. en 8.3 aangegeven activiteiten zijn er ook overige activiteiten ten behoeve van Aruba die door BZK worden gefinancierd. De financiering daarvan maakt geen onderdeel uit van de afspraken van 11 maart 1999. Deze activiteiten worden gefinancierd uit een ander begrotingsartikel en hebben dus geen betrekking op het vaste bedrag van NLG 490 miljoen dat in de periode 2000-2009 aan Aruba zal worden besteed. Het betreft:

Bijstand rechterlijke macht
Indien voor een vacature bij het Gemeenschappelijke Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba en bij het Openbaar Ministerie van Aruba geen gekwalificeerde Arubaan beschikbaar is, wordt in een dergelijke vacature voorzien door de benoeming van een lid van de Nederlandse rechterlijke macht of van het Nederlandse openbaar ministerie, die dan in zijn of haar Nederlandse functie buitengewoon verlof verkrijgt zonder behoud van bezoldiging. Ter aanvulling op de Arubaanse bezoldiging ontvangen deze personen een toeslag, die ten laste komt van hoofdstuk IV van de Nederlandse Rijksbegroting. Met deze regeling wordt een adequate bezetting mogelijk van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie

van de Nederlandse Antillen en Aruba en van het Openbaar Ministerie van Aruba, hetgeen in het belang is van een goede rechtspleging en daarmee van de rechtszekerheid.
Op dit moment is met de bijstand rechterlijke macht voor Aruba jaarlijks een bedrag gemoeid van ongeveer NLG 0,9 miljoen.

Toeslag op pensioenen
Voor bepaalde groepen vanuit de Nederlandse samenleving afkomstige overheidsdienaren die vóór 1 juni 1967 naar Suriname of de Nederlandse Antillen zijn uitgezonden is in 1967 een toeslag in het leven geroepen. De regeling garandeert de pensioenverwachting die vóór die datum - onder Nederlandse verantwoordelijkheid - is gewekt. Hiertoe wordt op de pensioenen van rechthebbenden een toeslag verleend tot in beginsel het Nederlands pensioenpeil. Voor in Nederland gevestigde Antilliaanse gepensioneerden die op 1 juni 1980 in Nederland woonachtig waren, geldt bovendien een verrekenkoersregeling om nadelige koerseffecten op te vangen. Op dit moment is wat Aruba betreft met beide regelingen een bedrag gemoeid van ongeveer NLG 3,3 miljoen gulden.

Garanties
Nederland heeft zich garant gesteld voor de rente en aflossingen van leningen van Aruba bij de Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden N.V , een lening behoeve van Oranjestad Property Management N.V. en leningen bij de Europese Investeringsbank (EIB).

8.6. <u>Activiteiten die door overige departementen worden gefinancierd</u>

Naast het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties financieren ook andere departementen activiteiten ten behoeve van Aruba. Voorbeelden zijn het ministerie van Verkeer en Waterstaat dat activiteiten financiert op het terrein van de scheepvaartinspectie en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen dat het Beste van Nederland (BVN-tv) medefinanciert. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport draagt financieel bij aan de Koninkrijksspelen. Het ministerie van BZK tenslotte financiert ook activiteiten op het terrein van politie, brandweer en rampenbestrijding.

Daarnaast worden subsidies verstrekt aan personen die in het bezit zijn van het Nederlanderschap, zoals studiebeurzen.

8.7. <u>Koninkrijkstaken</u>

In art. 3 van het Statuut der Nederlanden zijn de zogenaamde Koninkrijkstaken aangegeven. De belangrijkste hiervan zijn de buitenlandse betrekkingen en defensie. Financiering van deze taken vindt plaats uit de Nederlandse Rijksbegroting, niet zijnde hoofdstuk IV.

8.8. <u>Financiering door Nederland van taken vanaf 2010</u>

Tijdens het politieke beleidsoverleg op 11 maart 1999 zijn afspraken gemaakt over de financiële bijdragen van Nederland aan Aruba in de periode 2000-2009 en de sanering van de Arubaanse schulden bij Nederland.

Het beëindigen van de financiële steun heeft betrekking op de samenwerkingsmiddelen (de NLG 220 miljoen die in het FDA wordt gestort). Voor wat betreft de overige taken die door Nederland worden gefinancierd, stelt de werkgroep voor de financiering van die taken die van belang zijn voor het Koninkrijk, vanaf 2010 te continueren. In concreto betreft het de Kustwacht, het Recherchesamenwerkingsteam en de Belastingrechters. Verder meent de werkgroep dat ook de financiering van de bijstand rechterlijke macht en de toeslag op de pensioenen na 2009 dienen te worden gecontinueerd. Financiering van de Koninkrijkstaken (zoals buitenlandse betrekkingen en defensie) zal vanzelfsprekend worden voortgezet.

Hoofdstuk 9. Schuldsanering

9.1 Inleiding

De sanering van de Arubaanse schulden bij Nederland is een essentieel onderdeel van de te bereiken financiële zelfstandigheid van Aruba. Zowel in het rapport 'Op eigen benen' als in de slotverklaring van de politieke beleidsdialoog op 11 maart 1999 is aangegeven dat schuldsanering een resultaat is dat beide regeringen ultimo 2009 zouden willen bereiken. Afspraken zijn gemaakt over zowel de financiering van de schuldsanering als de voorwaarde waaronder schuldsanering plaats zou kunnen vinden.

De omvang van de Arubaanse schuld aan Nederland bedraagt per 31-12-1999 in totaal NLG 274 miljoen (zie bijlage 5). De schuld is opgebouwd uit 164.954 miljoen aan staats- en begrotingsleningen en uit 109.023 miljoen aan NIO-leningen. Volgens het nu geldende aflossingsschema zou de totale schuld van Aruba aan Nederland in 2024 zijn afgelost. Per ultimo 2009 resteert een Arubaanse schuld van afgerond NLG 119 miljoen.

De werkgroep is van mening dat de schuldsanering voortvarend ter hand dient te worden genomen. Met inachtneming van de gestelde voorwaarde stelt de werkgroep in dit kader de volgende procedure voor.

9.2. Procedure inzake schuldsanering

De werkgroep bevelt aan dat er NLG 120 miljoen wordt gereserveerd voor schuldsanering. Bij voortzetting van het door Aruba voldoen van de jaarlijkse rente- en aflossingsverplichtingen is dit bedrag toereikend om de restschuld van Aruba bij Nederland per ultimo 2009 af te lossen.
Indien aan de voorwaarde van balanced budget (zie paragraaf 9.3) is voldaan, wordt in het jaarlijkse beleidsoverleg besproken welke modaliteit gevolgd zal worden inzake de schuldsanering. Mogelijkheden zijn het aflossen van de hoofdsom of het overnemen van de jaarlijkse rente- en aflossingsverplichtingen.
Indien op de hoofdsom wordt afgelost, vermindert het jaarlijks door Aruba te betalen bedrag aan rente en aflossingen en zijn de Arubaanse schulden aan Nederland - mits Aruba haar jaarlijkse rente- en aflossingsverplichtingen voortzet - per ultimo 2009 afgelost.
Indien Nederland de jaarlijkse rente- en aflossingsverplichtingen van Aruba overneemt, ontstaat er voor Aruba jaarlijks budgettaire ruimte ter hoogte van de door Nederland overgenomen verplichtingen. Het nadeel van deze constructie is dat er per ultimo 2009 een restschuld van NLG 119 miljoen resteert.

Het bedrag van NLG 120 miljoen wordt bekostigd uit de NLG 270 miljoen die ter beschikking staat voor overige activiteiten die betrekking hebben op Aruba.

9.3. Voorwaarde voor schuldsanering

Zowel de slotverklaring van 11 maart 1999 als de het rapport 'Op eigen benen' stellen het bereiken en handhaven van balanced budget als voorwaarde voor de sanering van de Arubaanse schulden bij Nederland. In de slotverklaring van 11 maart 1999 is aangegeven dat de definitie van balanced budget zoals deze door het IMF wordt gehanteerd, gebruikt zal worden om te bepalen of balanced budget is bereikt (zie paragraaf 1.3). Deze definitie impliceert een totale sluitende begroting waarbij de overheid alleen mag lenen voor aflossingsverplichtingen. De definitie komt overeen met de definitie die Van Lennep geeft in zijn rapport 'Schuld of Toekomst' d.d. januari 1996. Van Lennep spreekt over een sluitende totale dienst (exclusief aflossingen) → financieringstekort = 0. Het te lenen bedrag in enig

jaar mag dus niet meer bedragen dan de aflossingen. Dit houdt in stabilisatie van de nominale schuld (onder voorbehoud van valutaschommelingen).

In de slotverklaring van 11 maart 1999 is verder aangegeven dat het begrotingsevenwicht (technisch) wordt gecorrigeerd voor een verschil tussen de jaarlijkse bijdrage aan het fonds zoals in het rapport Biesheuvel is voorzien en de feitelijk in enig jaar door Nederland verstrekte bijdrage. Deze correctie luidt als volgt (tabel 2):

Tabel 2

Jaar	Voorziene bijdrage	Feitelijke bijdrage	Correctie
2000	40 miljoen	22 miljoen	-/- 18 miljoen
2001	36 miljoen	26 miljoen	-/- 10 miljoen
2002	32 miljoen	28 miljoen	-/- 04 miljoen
2003	28 miljoen	30 miljoen	PM
2004	24 miljoen	29 miljoen	PM
2005	20 miljoen	25 miljoen	PM
2006	16 miljoen	21 miljoen	PM
2007	12 miljoen	17 miljoen	PM
2008	08 miljoen	13 miljoen	PM
2009	04 miljoen	09 miljoen	PM
Totaal	**NLG 220 miljoen**	**NLG 220 miljoen**	

Het vaststellen of al dan niet sprake is van een balanced budget vindt plaats op basis van een verantwoording die aansluit op de jaarrekening van het land Aruba.

De jaarrekening is gebaseerd op het verplichtingenstelsel met elementen van het baten- en lastenstelsel.

Probleem is dat de constatering (ex post) van de situatie van balanced budget volgens de definitie van de IMF een verantwoording vereist op kasbasis.
Voor het bepalen van balanced budget dient dus jaarlijks een afzonderlijke verantwoording te worden opgesteld. Vanuit doelmatigheidsoverwegingen is het wenselijk dat hierbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de bestaande jaarrekening van het land Aruba. Dit betekent dat op de jaarrekening correcties zullen moeten worden toegepast om te komen tot de verantwoording.
De verantwoording zal gepaard gaan met een door de Centrale Accountantsdienst van Aruba afgegeven accountantsverklaring.

Ter toelichting en verduidelijking op deze methode wordt opgemerkt dat de financiële verantwoording zal uitgaan van de volgende begrippen:

- <u>"uitgaven"</u>
  uitgegaan wordt van de kosten die in de exploitatierekening zijn verantwoord, met diverse aanpassingen en aanvullingen. De kosten die niet tot uitgaven hebben geleid worden niet meegenomen.
  Onder andere de volgende kosten worden niet als uitgaven opgenomen:
  - afschrijvingen;
  - dotaties aan voorzieningen en fondsen;[7]

[7] Onder fondsen wordt verstaan begrotingsfondsen waarin gelden worden gereserveerd voor met name investeringen. De desbetreffende dotaties aan de fondsen worden evenmin beschouwd als inkomsten van die fondsen. De bijdragen van Aruba in het Fondo Desaroyo Aruba worden wel als uitgaven aangemerkt.

- koersverschillen op balansposities;
- interne doorberekeningen.

Verder dienen als uitgaven (zijnde geen kosten) te worden meegenomen/verantwoord:
- investeringen betaald door Aruba;
- verstrekte leningen en voorschotten;
- kapitaalverstrekkingen;
- investeringsuitgaven en uitgaven samenhangend met de exploitatie van de fondsen.

- "inkomsten"
  deze worden op kasbasis vastgesteld en meegenomen. De inkomsten zijn relatief eenvoudig te bepalen, mede gezien het vrij geringe aantal inkomstenposten (belastingen, accijnzen enzovoort).

Jaarlijks wordt door Nederland een bedrag voor schuldsanering gereserveerd conform tabel 3. Het uitgangspunt hierbij is dat de reservering voor schuldsanering oploopt, naarmate de Nederlandse bijdrage aan het FDA afneemt.

Tabel 3

Jaar	Bijdrage Nederland aan FDA	Reservering Nederland schuldsanering
2000	22 miljoen	6 miljoen
2001	26 miljoen	6 miljoen
2002	28 miljoen	6 miljoen
2003	30 miljoen	6 miljoen
2004	29 miljoen	6 miljoen
2005	25 miljoen	11 miljoen
2006	21 miljoen	16 miljoen
2007	17 miljoen	16 miljoen
2008	13 miljoen	21 miljoen
2009	09 miljoen	26 miljoen
Totaal	**NLG 220 miljoen**	**NLG 120 miljoen**

Het in enig jaar voor schuldsanering geoormerkte bedrag wordt voor dit doel aangewend als Aruba begrotingsevenwicht heeft gerealiseerd in het voorgaande begrotingsjaar (jaar t-1). Zodra Aruba begrotingsevenwicht heeft bereikt, vindt schuldsanering plaats ter grootte van het gehele bedrag dat in jaar t daarvoor gereserveerd plus de in voorgaande jaren voor dit oogmerk gereserveerde, maar niet aangewende bedragen.
Voorbeeld: Ervan uitgaande dat de afspraak geldt vanaf het Arubaanse begrotingsjaar 1999 en dat begrotingsevenwicht wordt gerealiseerd in bijvoorbeeld 2001, dan wordt in 2002 overgegaan tot schuldsanering voor een bedrag van 3 maal 6 miljoen (zijnde de reservering in de jaren 2000 t/m 2002).

De werkgroep beveelt aan dat indien na drie aaneengesloten jaren niet aan de voorwaarde van balanced budget is voldaan, politiek overleg plaatsvindt over de schuldsanering, inclusief de aanwending van de dan gereserveerde middelen voor Aruba.

Hoofdstuk 10 Planning activiteiten

Als datum voor inwerkingtreding van het fonds stelt de werkgroep voor 1 mei 2000. De volgende activiteiten dienen te worden uitgevoerd voordat het fonds in werking kan treden:

1. Het opstellen en ondertekenen van een politiek beleidsdocument waarin de belangrijkste aanbevelingen van dit rapport zijn opgenomen;
2. Het opstellen van de statuten van de stichting FDA en het ondertekenen van de stichtingsakte;
3. Het opstellen en ondertekenen van een tripartiete overeenkomst tussen de donoren van het fonds en de stichting FDA;
4. Het opstellen en ondertekenen van een beheersovereenkomst tussen de stichting FDA en de AIB N.V.;
5. Het opstellen van de definitieve procedureregels;
6. Het opstellen van een controleprotocol.

De werkgroep stelt voor dat Aruba en Nederland bovenstaande documenten in onderling overleg en in samenspraak met alle betrokkenen op de kortst mogelijke termijn opstellen.

BIJLAGE 1

INSTELLINGSBESLUIT

NR. KR99N063027

Besluit tot instelling van een werkgroep van advies aan Aruba en Nederland over de inwerkingtreding
van een fonds voor de uitvoering van overheidsprojecten en de sanering van de Arubaanse overheidsschulden bij Nederland

De minister-president van Aruba, alsmede de minister van Financiën van Aruba

en

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

overwegende,

dat er op 11 maart 1999 een politiek beleidsoverleg tussen Nederland en Aruba heeft plaatsgevonden;

dat er tijdens het politieke beleidsoverleg afspraken zijn gemaakt die zijn vastgelegd in een Slotverklaring;

dat deze afspraken zijn gemaakt als uitwerking van de aanbevelingen van de Adviescommissie Samenwerking Aruba - Nederland (Commissie Biesheuvel) en onder meer betrekking hebben op de financiële verhouding tussen Nederland en Aruba in de periode 2000-2010 en de inwerkingtreding van een (samenwerkings)fonds;

gelet op artikel 38, eerste lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden;

BESLUITEN

een werkgroep van deskundigen in te stellen, waarop de volgende regels van toepassing zijn:

Artikel 1

Er is een Werkgroep Uitvoering samenwerking Aruba - Nederland, die tot taak heeft de inwerkingtreding van een fonds voor overheidsprojecten en de sanering van de Arubaanse overheidsschulden bij Nederland voor te bereiden, hierna te noemen de Werkgroep.

Artikel 2

De Werkgroep heeft tot taak om vóór 1 maart 2000 de invoering van de nieuwe systematiek van steunverlening zover te hebben voorbereid dat daarover politieke besluitvorming kan plaatsvinden. Deze voorbereiding heeft onder meer betrekking op:

a) De noodzakelijke formele regelingen voor de inrichting van het fonds en van het beheer daarvan door de Aruban Investment Bank N.V. (AIB);
b) De richtlijnen, criteria en procedures voor het projectenbeheer van het fonds door de AIB;
c) Een sluitende regeling voor controle en toezicht op, verantwoording over en monitoring en evaluatie van samenwerkingsprojecten die worden bekostigd met middelen uit het fonds;
d) De organisatorische en personele vereisten voor het beheer van het fonds door de AIB, en de wijze waarop de AIB bij dat beheer gebruik kan maken van bestaande kennis en ervaring aan Arubaanse en Nederlandse zijde;
e) De besluiten inzake de benoemingen in de functies, die in het kader van de nieuwe systematiek van steunverlening moeten worden vervuld;
f) Het aanleveren van bouwstenen voor het investeringsprogramma 2000 tot en met 2003, inclusief de voor die jaren door Aruba en Nederland - binnen de afspraken van de politieke beleidsdialoog van 11 maart 1999 - te storten bedragen;
g) Het voorstellen van criteria op basis waarvan jaarlijks ex post het evenwicht kan worden vastgesteld van de begroting van het Land Aruba en van een plan van aanpak, met inachtneming van de afspraken in de Slotverklaring, voor de sanering van de Arubaanse overheidsschulden bij Nederland.

De praktische uitvoering van de te treffen voorbereidingen vindt plaats onder leiding van de Werkgroep, zodanig dat de steun van Nederland met ingang van het begrotingsjaar 2000 wordt verleend overeenkomstig de in het uit te werken plan van aanpak beschreven nieuwe systematiek.

Artikel 3

1. Voorzitter van de Werkgroep is de heer B.W. Biesheuvel. Hij is benoemd op persoonlijke titel.

2. De minister-president van Aruba benoemt drie leden van de Werkgroep en brengt deze benoemingen binnen een week na inwerkingtreding van dit besluit ter kennis aan de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

3. De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties benoemt drie leden van de Werkgroep en brengt deze benoemingen binnen een week na inwerkingtreding van dit besluit ter kennis aan de minister-president van Aruba.

Artikel 4

1. De Werkgroep bepaalt zelf haar werkwijze.

2. De Werkgroep is bevoegd de informatie in te winnen, die zij naar eigen oordeel voor een goede vervulling van haar taak nodig acht.

3. De Werkgroep kan zich voor haar taakvervulling laten bijstaan door deskundigen van buiten haar midden. Met instemming van de voorzitter kunnen deze deelnemen aan bijeenkomsten en eventuele andere activiteiten van de Werkgroep.

4. De Werkgroep kan zich met tussentijdse rapportages, verzoeken en voorstellen rechtstreeks wenden tot de minister-president van Aruba, de minister van Financiën van Aruba en de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Artikel 5

Er wordt zowel door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van Nederland als door de minister-president van Aruba een secretaris van de Werkgroep aangewezen. Beiden vormen tezamen het secretariaat van de Werkgroep en verdelen de werkzaamheden in onderling overleg. Het secretariaat verricht zijn werkzaamheden als zodanig uitsluitend onder verantwoordelijkheid van de Werkgroep. Het secretariaat neemt deel aan de vergaderingen van de Werkgroep en aan de andere activiteiten die de Werkgroep voor haar taakvervulling noodzakelijk acht.

Artikel 6

1. De departementen van Aruba, alsmede de Centrale Bank van Aruba en de Aruban Investment Bank N.V. verstrekken de Werkgroep de informatie en de medewerking die voor een goede taakvervulling door de Werkgroep nodig zijn. Bij onenigheid beslist de minister-president van Aruba.

2. De ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Financiën verstrekken de Werkgroep de informatie en de medewerking die voor een goede taakvervulling van de Werkgroep nodig zijn. Bij onenigheid beslist de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Hij bevordert ook de informatieverstrekking en de medewerking van andere Nederlandse departementen en (overheids)instellingen.

Artikel 7

1. De honorering van de reis-, verblijf- en andere kosten van de voorzitter komen voor rekening van Nederland. Voor deze honorering en vergoeding geldt het Vergoedingenbesluit Adviescolleges (Staatsblad 1996, 583).

2. Vergoeding van onkosten aan de leden en eventuele honorering van de leden, bedoeld in artikel 3, tweede lid, van de secretaris aangewezen door de minister-president van Aruba, alsmede kosten van inschakeling krachtens artikel 4, derde lid, door de minister-president en/of de minister van Financiën van Aruba aangewezen deskundigen, komen voor rekening van Aruba.

3. Vergoeding van onkosten aan en eventuele honorering van de leden, bedoeld in artikel 3, derde lid, van de secretaris aangewezen door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, alsmede de kosten van inschakeling krachtens artikel 4, derde lid, door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en/of de minister van Financiën aangewezen deskundigen, komen voor rekening van Nederland.

4. Op basis van voorafgaande goedkeuring door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, komen de overige kosten voor rekening van Nederland.

Artikel 8

1. De Werkgroep vangt haar werkzaamheden met onmiddellijke ingang aan.

2. De Werkgroep brengt haar plan van aanpak uit vóór 1 maart 2000 aan de minister-president van Aruba, de minister van Financiën van Aruba en de staatssecretaris van Binnenlandse

Zaken en Koninkrijksrelaties. Op hun verzoek doet de Werkgroep hen, gezamenlijk of elk afzonderlijk, tussentijds verslag van haar werkzaamheden en pleegt daarover overleg.

Deze regeling zal worden geplaatst in de Arubaanse Landscourant en de Nederlandse Staatscourant.

Aruba, 20 november 1999

DE MINISTER-PRESIDENT VAN ARUBA,

(mr. J.H.A. Eman)

DE MINISTER VAN FINANCIËN VAN ARUBA,

(R.R. Croes)

DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

(drs. G.M. de Vries)

BIJLAGE 2 SLOTVERKLARING POLITIEKE BELEIDSDIALOOG 11 MAART 1999

1. Met ingang van 2000 besteedt Nederland over een periode van 10 jaar in totaal NLG 270 miljoen aan het uitvoeren van taken die van belang zijn voor het Koninkrijk en aan overige activiteiten die betrekking hebben op Aruba. Na het bereiken van balanced budget zullen deze middelen ook voor schuldsanering kunnen worden aangewend.

2. Met ingang van 2000 stelt Nederland over een periode van 10 jaar in totaal NLG 220 miljoen gulden aan Aruba ter beschikking voor de uitvoering van overheidsprojecten.

3. Het bedrag van NLG 220 miljoen wordt gestort in een fonds onder auspiciën van de Aruban Investment Bank. Over de besteding van het bedrag worden jaarlijkse programmatische afspraken gemaakt tussen Aruba en Nederland. Een gezamenlijke werkgroep Nederland-Aruba zal de inwerkingtreding van het fonds voorbereiden en uiterlijk 1 oktober 1999 een plan van aanpak presenteren. Wanneer voldaan is aan het merendeel van de door de commissie Biesheuvel gestelde voorwaarden kan het fonds per 1-1-2000 van start gaan.

4. De definitie van balanced budget zal zijn gebaseerd op de IMF-definitie waarbij er (technisch) wordt gecorrigeerd voor een verschil tussen de jaarlijkse bijdrage aan het fonds zoals in het rapport Biesheuvel is voorzien en de feitelijk in enig jaar door Nederland verstrekte bijdrage.

5. Er wordt een gezamenlijke werkgroep Nederland-Aruba ingesteld waarin de mogelijkheden tot het versterken van de Arubaanse positie op de kapitaalmarkt verkend zullen worden.

Den Haag, 11 maart 1999

Namens de Arubaanse Regering,

Mr. J.H.A. Eman

Namens de Nederlandse Regering,

Drs. G.M. de Vries

BIJLAGE 3 KORTE INHOUD POLITIEK BELEIDSDOCUMENT ARUBA-NEDERLAND

1. Algemene bepalingen

- looptijd onderlinge regeling.

2. Samenwerkingsprogramma's

- Aruba stelt programma's op voor de ontwikkeling van Aruba;
- Beide landen stellen programma's vast (1x per jaar);
- Meerjarig programma en daarvan afgeleide jaarprogramma's;
- Programma's kunnen tussentijds gewijzigd worden.

3. Het fonds voor de ontwikkeling van Aruba

- AUA en NL richten fonds op voor de ontwikkeling van Aruba (Fondo Desaroyo Aruba)
- AUA en NL storten resp. AWG 180 en NLG 220 miljoen over een periode van 10 jaar;
- Het fonds is een stichting. Het bestuur van de stichting beslist over de toewijzing van de middelen.
- De directie van de stichting heeft het dagelijks beheer over het fonds en adviseert het bestuur over de toewijzing van de middelen.
- Het bestuur bestaat uit drie leden. De landen benoemen elk een bestuurder na onderling overleg. Gezamenlijk benoemen de landen de derde bestuurder, tevens voorzitter. De voorzitter is een ingezetene van het land Aruba.
- De Aruban Investment Bank N.V. zal worden belast met het beheer van het fonds. Hiertoe zal een beheersovereenkomst tussen de stichting FDA en de AIB worden afgesloten.
- De middelen van het fonds worden door beide landen gestort op een rekening bij de Centrale Bank van Aruba ten name van het land Aruba. De stichting FDA is bevoegd om over deze middelen te beschikken.

4. Toezicht en verantwoording

- De stichting FDA informeert beide landen jaarlijks over de besteding van de middelen in het fonds. Verantwoording zal worden afgelegd op basis van een accountantsverklaring en een beleidsmatige verantwoording. De accountantscontrole wordt gebaseerd op een door beide landen overeen te komen controleprotocol.
- Daarnaast verstrekt de stichting aan beide landen per kwartaal een stand-van-zaken overzicht.

5. Schuldsanering

- Nederland stelt een bedrag van NLG 120 miljoen beschikbaar voor de sanering van de Arubaanse schulden bij Nederland. Voorwaarde voor de sanering is het bereiken van balanced budget.

BIJLAGE 4 KORTE INHOUD TRIPARTIETE OVEREENKOMST TUSSEN ARUBA, NEDERLAND EN DE STICHTING FDA

In de tussen Aruba, Nederland en de Stichting FDA te sluiten tripartiete overeenkomst dienen de volgende zaken te zijn opgenomen:

1. Grondslag van de overeenkomst

2. Voorziening in de financiele middelen
   Regelt de verplichting van Aruba en Nederland om gedurende een periode van 10 jaar geld te storten in het FDA. Nederland stort NLG 220 miljoen en Aruba stort AWG 180 miljoen. In de overeenkomst dient ook het jaarlijkse stortingsschema te worden opgenomen.

3. Uitbetalingsprocedure van de jaarlijkse bijdragen
   Geeft de wijze waarop en de voorwaarden waaronder Aruba en Nederland hun bijdragen aan het fonds overmaken. Hierin dient o.m. te worden opgenomen dat de administratieve organisatie van de directie (AIB) en de procedures die van toepassing zijn bij het toekennen van projecten, de uitvoering en het toezicht op de projecten, zijn voorgelegd aan Aruba en Nederland en dat deze daarmee hebben ingestemd.

4. Eigendom van de middelen
   De middelen worden gestort op een rekening van de Centrale Bank van Aruba ten name van het land Aruba. De Stichting FDA is als enige gerechtigd over de middelen te beschikken.
   Bij een eventuele ontbinding van de Stichting FDA bepalen Nederland en Aruba de bestemming van een eventueel batig saldo.

5. Het beleid van het fonds
   Het jaarlijks tussen Aruba en Nederland te voeren beleidsoverleg en het daar overeen te komen programma vormt de inhoudelijke basis voor de werkzaamheden van de Stichting FDA.

6. Bestuur van de Stichting FDA
   Regelt de benoeming en het ontslag van het bestuur van de Stichting FDA.

7. Directie van de Stichting FDA
   Het bestuur van de Stichting benoemt een directie die wordt belast met de uitvoering van het vastgestelde beleid, het beheer en het management van de Stichting. Voor de directie wordt de AIB benaderd.

8. Toewijzing van de middelen aan projecten op grond van criteria
   De Stichting wijst op basis van de in de beleidsdialoog tussen Aruba en Nederland gemaakte afspraken en op basis van in de overeenkomst vastgelegde criteria de middelen van de Stichting toe aan projecten.

9. Uitvoering en beheer van de projecten
   De directie van de stichting is verantwoordelijk voor de uitvoering en het beheer van de projecten en controleert de besteding van de toegekende middelen.

10. Rapportage van de Stichting aan de beide regeringen
    De Stichting rapporteert eenmaal per jaar aan de beide regeringen. De rapportage bestaat uit beleidsmatige verslagen en accountantsverslagen. De rapportages moeten voldoende handvaten bieden om adequaat toezicht en verantwoording uit te kunnen voeren. De accountantscontrole is gebaseerd op een door beide landen goed te keuren controleprotocol. Daarnaast wordt elke kwartaal een stand-van-zaken overzicht aan beide regeringen gezonden.

11. Evaluaties
    In onderling overleg kunnen beide regeringen besluiten een evaluatie uit te voeren.

12. Onbindingsclausule
    Opgenomen moet worden op welke gronden partijen de overeenkomst kunnen ontbinden.

13. Vergoeding van de beheerder van de Stichting FDA
In de overeenkomst moet de vergoeding van de directie van de Stichting (in casu de AIB) worden vastgelegd en de wijze van betaling worden geregeld.

14. Geschillenregeling
Vastgelegd moet worden op welke wijze eventuele geschillen worden opgelost.

15. Duur van de overeenkomst
De overeenkomst wordt aangegaan voor een periode van 10 jaar.

BIJLAGE 5 OVERZICHT ARUBAANSE SCHULDEN BIJ NEDERLAND

Overzicht van de schulden Aruba
in samenhang met de Rijksbegroting Hoofdstuk IV

(1) Staatsleningen en Begrotingsleningen:

(bedragen X Hfl 1.000)

Hoofdsom per	31-12-99	31-12-00	31-12-01	31-12-02	31-12-03	31-12-04	31-12-05	31-12-06	31-12-07	31-12-08	31-12-09	31-12-10	31-12-11	31-12-12	31-12-13	31-12-14	31-12-15	31-12-16	31-12-17
annuiteitenlening 1971 (S1) A788	2.516	1.273	0	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========
lening 1967-1971 ex art.4 (S2)	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========
Lening 1967-1971 ex art.3 (S3) A790	827	413	0	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========
annuïteitenlening 1976 (S4) A791	10.676	9.262	7.812	6.326	4.802	3.241	1.640	0	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========
begrotingssteun A792	76.000	72.000	68.000	64.000	60.000	56.000	52.000	48.000	44.000	40.000	36.000	32.000	28.000	24.000	20.000	16.000	12.000	8.000	4.000
begrotingslening ex 1991 A793	14.626	14.120	13.600	13.068	12.522	11.963	11.389	10.802	10.199	9.582	8.949	8.300	7.635	6.954	6.255	5.539	4.805	4.053	3.282
begrotingslening ex 1992 A794	16.254	16.254	15.690	15.113	14.522	13.915	13.294	12.656	12.003	11.334	10.648	9.945	9.224	8.485	7.727	6.951	6.156	5.340	4.504
begrotingslening ex 1993 A795	9.361	9.361	9.361	9.037	8.705	8.364	8.015	7.657	7.290	6.913	6.528	6.133	5.728	5.313	4.887	4.451	4.004	3.545	3.076
begrotingslening ex 1994 A796	3.604	3.604	3.604	3.604	3.479	3.351	3.220	3.086	2.948	2.806	2.662	2.513	2.361	2.205	2.045	1.881	1.714	1.541	1.365
begrotingslening ex 1995 A797	570	570	570	570	570	551	530	510	488	467	444	421	398	374	349	324	298	271	244
begrotingslening ex 1995 WEB	30.520	30.520	30.520	30.520	30.520	29.463	28.379	27.267	26.129	24.962	23.765	22.539	21.282	19.994	18.674	17.320	15.933	14.510	13.053
(koers WEB-lening f.1,09)	164.954	157.377	149.157	142.238	135.120	126.848	118.467	109.978	103.057	96.064	88.996	81.851	74.628	67.325	59.937	52.466	44.910	37.260	29.524
aflossingsbedragen	**7.005**	**7.577**	**8.220**	**6.919**	**7.118**	**8.272**	**8.380**	**8.489**	**6.921**	**6.993**	**7.068**	**7.145**	**7.223**	**7.303**	**7.388**	**7.471**	**7.557**	**7.649**	**7.736**

(2) Leningen verstrekt door NIO

(garantie verplichting KabNA)
(bedragen X Hfl 1.000)

Hoofdsom per	31-12-99	31-12-00	31-12-01	31-12-02	31-12-03	31-12-04	31-12-05	31-12-06	31-12-07	31-12-08	31-12-09	31-12-10	31-12-11	31-12-12	31-12-13	31-12-14	31-12-15	31-12-16	31-12-17
NIO-lening 2 B 748	6.570	5.700	4.808	3.893	2.955	1.995	1.010	0	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening 3 B 749	5.870	5.092	4.295	3.478	2.640	1.782	902	0	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening 4 B 750	8.767	7.764	6.735	5.681	4.600	3.492	2.357	1.193	0	========	========	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening 5 B 751	5.034	4.529	4.010	3.479	2.934	2.376	1.804	1.217	616	0	========	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening 6 B 752	8.499	7.740	6.963	6.166	5.349	4.512	3.653	2.773	1.872	947	0	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening 7 B 753	11.150	10.257	9.341	8.403	7.441	6.455	5.445	4.409	3.347	2.259	1.143	0	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening 8 B 754	6.308	5.851	5.382	4.901	4.409	3.904	3.387	2.857	2.313	1.756	1.185	600	0	========	========	========	========	========	========
NIO-lening 9 B 755	2.144	2.002	1.857	1.709	1.556	1.400	1.239	1.075	907	734	558	376	190	0	========	========	========	========	========
NIO-lening L1 B 665	8.079	7.662	7.235	6.797	6.348	5.888	5.416	4.933	4.437	3.929	3.409	2.875	2.328	1.767	1.993	604	0	========	========
NIO-lening L2 B 691	12.268	11.680	11.078	10.460	9.827	9.178	8.512	7.830	7.132	6.415	5.681	4.928	4.157	3.366	2.555	1.724	873	0	========
NIO-lening L3 B 706	12.842	12.268	11.680	11.078	10.460	9.827	9.178	8.512	7.830	7.132	6.415	5.681	4.928	4.157	3.366	2.555	1.724	873	0
NIO-lening L4 B 742	13.402	12.842	12.268	11.680	11.078	10.460	9.827	9.178	8.512	7.830	7.132	6.415	5.681	4.928	4.157	3.366	2.555	1.724	873
NIO-lening L5 B 746	8.090	7.773	7.448	7.116	6.775	6.425	6.067	5.699	5.323	4.937	4.542	4.136	3.721	3.295	2.858	2.411	1.952	1.482	1.000
totaal	109.023	101.160	93.100	84.841	76.372	67.694	58.797	49.676	42.289	35.939	30.065	25.011	21.005	17.513	14.929	10.660	7.104	4.079	1.873
aflossingsbedragen	**7.674**	**7.863**	**8.060**	**8.259**	**8.469**	**8.678**	**8.897**	**9.121**	**7.387**	**6.350**	**5.874**	**5.054**	**4.006**	**3.492**	**2.584**	**4.269**	**3.556**	**3.025**	**2.206**

Recapitulatie:	31-12-99	31-12-00	31-12-01	31-12-02	31-12-03	31-12-04	31-12-05	31-12-06	31-12-07	31-12-08	31-12-09	31-12-10	31-12-11	31-12-12	31-12-13	31-12-14	31-12-15	31-12-16	31-12-17
hoofdsom Staats-/begr. leningen	164.954	157.377	149.157	142.238	135.120	126.848	118.467	109.978	103.057	96.064	88.996	81.851	74.628	67.325	59.937	52.466	44.910	37.260	29.524
hoofdsom NIO-leningen	109.023	101.160	93.100	84.841	76.372	67.694	58.797	49.676	42.289	35.939	30.065	25.011	21.005	17.513	14.929	10.660	7.104	4.079	1.873
TOTAAL HOOFDSOMMEN (1,2,3)	273.977	258.537	242.257	227.079	211.492	194.542	177.264	159.654	145.346	132.003	119.061	106.862	95.633	84.838	74.866	63.126	52.014	41.339	31.397

Overzicht van de schulden Arub
in samenhang met de Rijksbegr

(1) Staatsleningen en Begrotingsle

(bedragen X Hfl 1.000)

Hoofdsom per	31-12-18	31-12-19	31-12-20	31-12-21	31-12-22	31-12-23	31-12-24	31-12-25	31-12-26
annuiteitenlening 1971 (S1) A788	========	========	========	========	========	========	========	========	========
lening 1967-1971 ex art.4 (S2)	========	========	========	========	========	========	========	========	========
Lening 1967-1971 ex art.3 (S3) A790	========	========	========	========	========	========	========	========	========
annuïteitenlening 1976 (S4) A791	========	========	========	========	========	========	========	========	========
begrotingssteun A792	0	========	========	========	========	========	========	========	========
begrotingslening ex 1991 A793	2.492	1.682	851	0	========	========	========	========	========
begrotingslening ex 1992 A794	3.647	2.769	1.869	945	0	========	========	========	========
begrotingslening ex 1993 A795	2.594	2.101	1.595	1.076	545	0	========	========	========
begrotingslening ex 1994 A796	1.184	999	809	614	414	210	0	========	========
begrotingslening ex 1995 A797	216	187	158	128	97	66	33	0	========
begrotingslening ex 1995 WEB	11.558	10.027	8.457	6.848	5.199	3.509	1.776	0	========
(koers WEB-lening f.1,09)									
	21.691	17.765	13.739	9.611	6.255	3.785	1.809	0	0
aflossingsbedragen	**7.832**	**3.926**	**4.026**	**4.128**	**3.356**	**2.471**	**1.976**	**1.809**	**0**

(2) Leningen verstrekt door NIO

(garantie verplichting KabNA)
(bedragen X Hfl 1.000)

Hoofdsom per	31-12-18	31-12-19	31-12-20	31-12-21	31-12-22	31-12-23	31-12-24	31-12-25	31-12-26
NIO-lening 2 B 748	========	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening 3 B 749	========	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening 4 B 750	========	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening 5 B 751	========	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening 6 B 752	========	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening 7 B 753	========	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening 8 B 754	========	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening 9 B 755	========	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening L1 B 665	========	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening L2 B 691	========	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening L3 B 706	========	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening L4 B 742	0	========	========	========	========	========	========	========	========
NIO-lening L5 B 746	506	0	========	========	========	========	========	========	========
totaal	506	0	0	0	0	0	0	0	0
aflossingsbedragen	**1.367**	**506**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Recapitulatie:	31-12-18	31-12-19	31-12-20	31-12-21	31-12-22	31-12-23
hoofdsom Staats-/begr. leningen	21.691	17.765	13.739	9.611	6.255	3.785
hoofdsom NIO-leningen	506	0	0	0	0	0
TOTAAL HOOFDSOMMEN (1,2,3)	22.197	17.765	13.739	9.611	6.255	3.785